

Domoljub

V Ljubljani, 21. aprila 1937

Leto 50 • Štev. 16

Važen zbor slovenskih županov

Dne 15. aprila 1937 je zborovala v ljubljanski frančiškanski dvorani obnovljena Zupanska zveza, ki predstavlja na temelju zadnjih občinskih volitev 86% vsega prebivalstva v naši slovenski banovini. Izredni občni zbor je vodil predsednik Zupanske zveze g. Novak. Med slovenske župane sta prišla tudi minister dr. Krek in ban dr. Natlačen.

Sledila je izpolnitev odbora, da bo vsak okraj zastopan po enem odborniku. Mnogi govorniki so stavili razne važne predloge. Župan Markež z Jesenic je zahteval, naj država ne dela ovir razvoju slovenske industrije z neutemeljenimi izgovori.

Soglasno in z velikim odobravanjem je sprejel zbor slovenskih g. županov, danes edini svobodno izvoljenih predstavnikov naroda, sledeče zahteve:

1. Da je demokratična vladavina s širokimi ljudskimi samoupravami in delnim prenosom državnih poslov na samouprave edina možnost, da se ohrani samobitnost slovenskega naroda ter mu zajamči gospodarski in kulturni razvoj, ki odgovarja njegovim življenjskim potrebam, njegovi kulturni stopnji in njegovim sposobnostim.

2. Ugotavljajo, da je bivši režim s centralizacijo uprave težko oškodoval koristi slovenskega naroda, demontiral naše samouprave in jih delno nadomestil z ustanovami, ki so le videz samouprave, pogazil ljudsko samoodločbo in ustvaril birokratsko samodržstvo, pogazil zakone, se polastil naših občin in zelo poslabšal javno upravo.

3. Zahtevajo, da se čimprej ustanovijo banovinske samouprave in da se vsi organizacijski zakoni, izdani v dobi vladanja prejšnjega, pregledajo in izpremenijo v pravcu samouprave povsod, kjer je to brez škode za državne koristi možno; dalje zakoni, ki enostransko rešujejo pereča sodobna vprašanja in premalo uvažujejo koristi občine. V tem pravcu naj se izpremenijo predvsem zakon o občinah, zakon o narodnih šolah, zakon o samoupravnih cestah, zakon o lovu in izvršilni predpisi k tem zakonom.

4. Zahtevajo, da se občinam z ozirom na njihov težki gospodarski položaj ne nalagajo nobena nova bremena več ter da jim država odvzame bremena, ki bi jih morala sama nositi, ali jim odstopi ustrezen del svojih dohodkov.

5. Zahtevajo, da se na novo pregledajo in izpremenijo tudi upravni ukrepi, s katerimi se je zožila občinska samouprava še preko zakono-

nov, ali s katerimi se je otežilo gospodarstvo občin, zlasti njih finančno poslovanje.

Za najnujnejše smatrajo v tem pravcu, da se uvede zopet nadzorstvo nad prometom z alkoholnimi pijačami, dalje da se odvajajo občinske trošarine od oddelkov državne finančne kontrole neposredno občinam in da državne prometne ustanove podpirajo občine s tem, da dovoljujejo občinskim in državnim kontrolnim uradom vpogled v prevozne listine odnosno jim dajejo izpiske iz njih, dalje da se pobrane občinske doklade ne pridržujejo, temveč sproti odvajajo občinam. Samo če bodo občine v redu prejemale svoje zakonite dohodke, bodo mogle tudi v redu poslovati. — Končno naj se občine ne bremenijo še s posli odnosno izdatki za poštne in železniški promet; obe ti ustanovi imata v dravski banovini dohodke, da jima prevalitev kakršnihkoli bremen na občine ni potrebna.

6. Ugotavljajo, da osrednja državna uprava ne upošteva ustavno zajamčene enakopravnosti slovenskega jezika, ki je državni jezik kakor srbohrvatski; zahtevajo, da se uporablja slovenski jezik v vseh tiskovinah, razglasih in

drugih, slovenskemu prebivalstvu namenjenih uradnih zadevah.

7. Prosijo, da se tudi županom kot važnim vršilcem državnih poslov dovoli ugodnost polovične voznine na drž. železnicah, in to vsaj za vožnje na ozemlju banovine, kateri pripadajo.

Sklicujoč se na »Jutro«, ki je pod prejšnjim režimom pisalo, da je Zupanska zveza po svojih članih-županih najbolj pooblaščen predstaviteljica slovenskega naroda, je minister v p., prof. Vesenjāk, župan občine Košaki pri Mariboru, ob navdušenem odobravanju vseh zborovalcev povedal sledeče:

1. Izrekamo zahvalo in zaupanje naši celokupni vladi, posebej še našim voditeljem dr. Korošcu in dr. Stojadinoviču in tovarišem ter jih pozivamo, da nadaljujejo delo pomirjenja, sporazuma in gospodarsko-socijalnega izboljšanja.

2. Obojamo nastope in delo naših nasprotnikov, posebej še senatorjev Puclja, dr. Kramarja, dr. Marušiča in tovarišev ter jim kot poklicani zastopniki volikev izražamo svoje nezadovoljstvo in svoje nezaupanje. Istočasno odrekamo jasno in soglasno vsako pravico imenovanim gospodom govoriti v imenu nas volivcev in v imenu ljudstva. Tc pa tembolj, ker so bili imenovani svoječasno izvoljeni z zlorabo in z gaženjem zakonov in osnovnih, nam zajamčenih državljskih pravic. Kot volivci jih pozivamo, da se odpovedo svojim senatorskim mestom.

Državni proračun

Državni proračun za leto 1937-38 je pod streho. Vladi so vnovič dovoljeni dohodki in izdatki za dobo od 1. aprila l. 1937. do 31. marca l. 1938., utihle so razburjive politične debate v skupščini in v senatu, ki vzbujajo navadno največjo pozornost v vsej državi, zlasti pa še v političnih krogih. Državni stroj teče zopet svojo mirno pot dalje in tudi v narodno skupščino pride vnovič zatišje. Politična nasprotstva pridejo namreč do izraza predvsem o priliki proračunske debate, tam se vsak »izkašlja«, kakor pač ve in zna, dočim se vrši ostalo zakonodajno delo skupščine in senata navadno mirno, brez večjih strasti, predvsem strokovno.

Ker je pa državni proračun najvažnejše politično in gospodarsko dejanje, proračunska debata pa najvažnejši politični dogodek vsega leta v državi, ne bo odveč, če sedaj, ko je za eno leto za nami, v mirnejšem ozračju tudi našim bralcem pojasnimo, kako vsa ta stvar prav za prav gre, kajti marsikdo bo gledal po teh pojasnilih precej drugače na marsikako vprašanje.

Državni proračun je v veliki meri program vsake vlade. Iz njega je v prvi vrsti

razvidno, za kakšne namene namerava vlada porabljati sredstva, s katerimi razpolaga. Res je, ogromna večina izdatkov je nekako določena že naprej ne glede na vlado. Vojaki morajo jesti, uradniki morajo dobivati plačo, ceste se morajo popravljati itd., pa naj bo na vladi Peter ali Pavel. Je pa ob priliki sestavljanja proračuna vendarle na razpolago vedno še mnogo stotin milijonov, ki jih vsakokratna vlada lahko obrne tako ali drugače. Porabi jih lahko za nujne, pametne in potrebne zadeve ali pa za nepotrebne, porablja jih lahko predvsem v enem delu države ali jih pa pravično porazdeli na vse pokrajine, obrne jih v korist bolj ali manj potrebnim slojem prebivalstva, zadosti lahko najnujnejšim potrebam ali jih pa zapravi za nepotrebno.

Isto je z dohodki, ki jih proračun predvideva. Davke bomo plačevali vedno, pa naj vodi državno krmilo ta ali druga vlada, komunisti ali fašisti, katoličani ali framazoni. Vendar je tudi tu lahko velikanska razlika, kajti lahko se ena pokrajina bolj, druga pa manj obdavi: uveden je bil n. pr. pred leti davek na električno energijo in ker je Slovenija najbolj elektrificirani del države, zato

plačujemo nujno večino tega davka ravno mi Slovenci; slično je tudi z mnogimi drugimi vrstami davkov. Dalje lahko en sloj bolj, drugega pa manj privijejo z davki, uvedejo ali vzdržujejo se lahko davki, ki so očitvidna krivica, opuščajo pa viri dohodkov, ki bi bili res pravični. Res je, davčni sistem je tako zapletena zadeva, da jo je popolnoma nemogoče izpreminjati od leta do leta, od vlade do vlade, toda vsako leto in vsaka vlada lahko vsaj kolikor toliko uravnava te vire dohodkov v smeri resnične pravičnosti ali očitvidnih krivic ali pa pusti, da se vleče v stari smeri voz dalje. Tudi v tem pogledu je torej državni proračun najverneje ogledalo značaja vsakokratne vlade in skupščinske večine.

Nekak dodatni a sestavni del vsakega proračuna je končno še finančni zakon, ki daje vladi razna pooblastila, izpreminja razne določbe posameznih zakonov, tolmači nejasnosti itd. Ta finančni zakon je velevažnega pomena, kajti z njim je vladi dana dalekosežna možnost, da uvaja razne potrebne reforme, popravlja krivice itd., zato se ravno iz finančnih zakonov najjasneje vidi, ali ima vlada resen namen lepim besedam, ki jih končno uporablja prav vsaka vlada, dati tudi meso in kri ter izpolniti razne obljube, s katerimi so posamezne stranke in politiki navadno tako radodarni. Res je, dalekosežnih izprememb s finančnim zakonom ni mogoče delati, toda blaži in popravlja se lahko zelo mnogo.

Ze iz teh izvajanj je jasno razvidno, kake neizmerne važnosti je za vso državo in za vse prebivalstvo državni proračun, zaradi česar je tudi popolnoma upravičeno, da posveča vsa javnost s političnimi strankami vred največjo pažnjo ravno razpravi o proračunu in da pridejo tedaj v skupščini do izraza prav vse želje in pritožbe, ki jih ima kdo v kakršnemkoli pogledu.

Kakor je državni proračun najverneje ogledalo značaja vsakokratne vlade, tako je pa potem razprava o tem proračunu, »budžetska debata«, najverneje ogledalo programa vsake politične stranke in sposobnosti poslancev. Če hočemo tedaj sploh razumeti današnje politično življenje in stanje, je tedaj neobhodno potrebno, da si nekoliko podrobneje ogledamo tozadevni potek že naprej, kar bomo storili še s par članki, da pokažemo našim bralcem v arce našega današnjega političnega življenja in dogajanja.

Nebhodno je pa potrebno za razumevanje tega osrednjega političnega vprašanja v državi, da povemo še, kako se proračun sestavlja, kajti ravno v tem pogledu vladajo v ogromni večini prebivalstva popolnoma napačni pojmi.

Novi proračun se začne prav za prav sestavljati, čim je stari pod streho. Dne 1. aprila stopi proračun v veljavo in že spomladaj začne potem banske uprave zbirati in urejati gradivo za novega. Vsaka banska uprava sestavi tekom pomladi, do začetka poletja pregled tekočih potreb, ki gredo iz državne blagajne na njenem področju. Sredi poletja predloži te preglede pristojnim ministrstvom, ki tekom poletja sestavijo celotni proračun potreb za svoj resor in za vso državo. V septembru predlože vsa ministrstva te svoje proračune finančnemu ministrstvu. Ker skuša dobiti vsako ministrstvo seveda čim največ, je zato vsak tak proračunski načrt mnogo večji, nego je dovoljeni proračun iz prejšnjega leta. Ker finančno ministrstvo seveda ne upa dobiti virov za zadovoljitev želja vsakega ministrstva, odredi, da se mora predlog za toliko in

Naš banovinski proračun

Dne 1. aprila je stopil v veljavo novi banovinski proračun za proračunsko leto 1937-38, katerega skupna vsota znaša 140.900.000 Din, dočim je znašala v preteklem letu 127.019.313 dinarjev. Posamezne postavke so sledeče:

Izdatki:	
občni oddelek	6.278.836 Din
upravni oddelek	1.197.848 »
kmetijski oddelek	14.248.168 »
prosvetni oddelek	23.060.864 »
tehnični oddelek	89.778.001 »
oddelek za socialno politiko in narodno zdravje	44.309.301 »
finančni oddelek	14.187.720 »
oddelek za trg, obrt in industrijo	2.461.056 »
proračunski rezervni kredit	1.084.216 »
izredni izdatki	2.450.000 »

Skupaj banovinski izdatki 140.900.000 Din

Dohodki:	
doklade	56.465.000 Din
delež na skupnem davku na poslovalni promet	2.900.000 »
trošarine	88.350.000 »
davki in takse	18.200.000 »
ostale banovinske davščine	1.400.000 »
dohodki banov. zavodov in ustanov	29.555.201 »
razni dohodki	1.529.799 »
izredni dohodki	8.500.000 »

Skupaj banovinski dohodki 149.900.000 Din

Samo v kratkem naj navedemo nekatere najvažnejše banovinske trošarine in davščine

1. Banovinska trošarina na konsum električnega toka:

Od uporabe električnega toka za razsvetljavo v območju dravske banovine se plačuje banovinska trošarina, in sicer ne samo za uporabo toka proti odškodnini, temveč tudi, če se uporablja tok iz lastne naprave ali če se oddaja brez odškodnine.

Od plačevanja te trošarine je izvzeta uporaba toka za razsvetljavo trgov, ulic in cerkva ter za državne in samoupravne zavode in urade. Ta oprostitve pa se ne nanaša na pridobitna podjetja.

Prav tako se banovinska trošarina ne plačuje za tok, ki se uporabi za razsvetljavo električnih central.

Banovinska trošarina znaša 20 par od kilovatne ure pri ceni toka do Din 4.99 in 15 par od kilovatne ure pri ceni toka nad Din 4.99 za kilovatski uro. Pri ceni toka nad Din 7.— se trošarina ne plačuje.

Za odmero trošarine se odbijejo od bruto odškodnine vse javne dajatve.

toliko odstotkov zmanjšati. Načrt novega proračuna gre tedaj nazaj v dotično ministrstvo, kjer v svrhu zahtevanega zmanjšanja pač črtajo iz predloga, kar mislijo, da bi se dalo brez večje škode pogrešati.

To se ponavlja toliko časa, da napravijo vsa ministrstva svoje predloge na isto višino, ki jih upa finančno ministrstvo zadovoljiti. Finančno ministrstvo samo sestavi istočasno seveda še proračun dohodkov in prav tako po predlogih posameznih ministrstev ogrođe finančnega zakona.

Ko je vse to zbrano in urejeno, ima finančno ministrstvo načrt celokupnega državnega proračuna. Navadno je ta gotov v novembru ali v začetku decembra, nakar ga predloži narodni skupščini v razpravo in odobritev.

Trošarino pobirajo podjetja, ki tok neposredno dobavljajo, obenem z odškodnino za porabljeni tok.

V vseh drugih primerih plačujejo trošarino proizvajalci oziroma potrošači sami.

2. Banovinska taksa na zavarovalne premije:

Vse ustanove, ki se bavijo s posli raznih zavarovanj, plačujejo kot banovinsko davščino letno 1 odstotek od vseh vplačanih kosmatih zavarovalnin (brez odbitka pozavarovalnin), ki so jih prejele iz direktnega zavarovalnega poslovanja na ozemlju dravske banovine.

Družbe in zavodi odvajajo to davščino mesečno kraljevski banški upravi. Najkasneje do 30. aprila prihodnjega leta pa morajo predložiti pravilne podatke in dokazila o vseh zavarovalninah, ki so jih prejeli v minulem letu, in obenem odvesti morebitno razliko banovinske davščine.

Te davščine so oproščena vsa javna in javnopravna socialna zavarovanja. Ban sme na prošnjo celotno ali delno oprostiti od plačevanja te davščine stanovske organizacije glede prispevkov, ki jih plačujejo njihovi člani za medsebojno pomoč.

Davščina se ne sme prevaliti na zavarovanca.

3. Davščina na dediščine:

Na državno osnovno takso od dediščin se pobira banov. doklada v višini 20 odstotkov.

Pri dediščinah, ki so po členu 6, točki 5 zakona o taksah oproščene državne takse, se pobira samostojna banovinska taksa v višini: a) 1 odstotek od čistega pripadka nad 20.000 Din do vištetih 50.000 Din, b) 2 odstotka od čistega pripadka nad 50.000 Din.

Osebe, bodisi fizične ali pravne, ki plačajo od svojega dedinskega pripadka že banovinsko prenosno takso ali dopolnilno takso, ne plačajo zgoraj določenih dedinskih taks.

Te davščine pobirajo organi, ki odmerjajo in pobirajo državne takse ter jih odvajajo banovinski blagajni.

4. Banovinska taksa za prenos lastništva na živinskih potnih listih:

Za prenos lastništva na živinskem potnem listu se pobira banovinska taksa, in sicer: a) za drobnico 2 Din, b) za posamezno veliko žival 4 Din.

To takso plača kupec, pobirajo jo pa občinske uprave ob vpisu prenosa lastništva.

Oglejmo si še nekoliko proračune ostalih banovin. Ti so naslednji:

donavska banovina	133.900.000 »
drinska banovina	78.300.000 »
zelska banovina	56.640.000 »
vardarska banovina	54.460.000 »
moravska banovina	51.750.000 »
primorska banovina	49.000.000 »
vrbska banovina	33.750.000 »

Največji proračun ima savska, najmanjši pa vrbaska banovina. Proračuni nekaterih banovin so precej nizki, kar pa je tudi zelo razumljivo. V nekaterih južnih pokrajinah je prevzela država sama vzdrževanje cest in zaradi tega so banovinski proračuni znatno razbremenjeni. Pri nas mora velik del cest vzdrževati banovina s svojimi lastnimi sredstvi; država ne prispeva k temu seveda ničesar. Posledica tega pa je seveda, da je bilo treba uvesti razne nove dav-

KAJ JE NOVEGA

ZAHVALA

Pogorelec Janez Prebil iz Ihan s tem potrjuje, da je od uprave »Domoljuba« prejel tisoč dinarjev, ki mu jih je izročil gospod župnik Vrhovec. Lepo se Vam za ta dar zahvalim! »Domoljuba« ostane naša hiša zvesta in ga bo toplo priporočala vsem sosedom.

Ihan pri Domžalah, 13. aprila 1937.

Prebil Janez l. r.

DOMAČE NOVICE

d Fantovski tabor na Šmarni gori. Fantovski odseki prosvetnih društev ljubljanskega okrožja vabijo katoliške fante in može na tabor, ki bo v nedeljo 2. maja na Šmarni gori. V prijazni cerkvi bo imel ob 9. mašo, katero bo spremljalo ljudsko petje, č. g. Zabret Val., dekan iz St. Vida. Po mašnem opravilu bo na prostem javno zborovanje katoliške moške mladine. Popoldne ob pol 4. bo na Brodu poleg taceenskega mostu fantovski nastop z gimnastičnimi, lahkoatletskimi in telovadnimi točkami. Opozarjamo, da bo na drugo in krogih nastopila tudi naša vzorna vrsta. Pri popoldanski prireditvi bo ves čas sodelovala priznana godba »Sloga« iz Ljubljane. Katoliški fantje in može — vsi na tabor na Šmarni gori! Prijatelji naših prijateljev — vsi k popoldanskemu javnemu nastopu!

d Kmetovalčeva opravila v prihodnjih dneh. Dejavno vreme še vedno ovira vsa dela in smo zaradi tega z delom močno zaostali. Poljedelstvo: V drugi polovici meseca aprila moramo posejati koruzo, in sicer takoj, ko je minula nevarnost močnih spomladanskih slan. Zgodnje setve dajejo vedno boljše pridelke kot pa pozne. Za setev moramo vzeti samo prvovrstno semensko blago. Zrna naj pridejo 5 cm globoko v zemljo, debelejša v lahki zemlji pa še globokeje. Koruzo lahko sejemo z ročnim sejalnim strojem. Vrsta od vrste naj bo oddaljena 60 do 70 cm. Pri ročni setvi na manjših površinah sejemo koruzo v vrste po napeti vrvi. Taka ročna setev je sicer nekoliko zamudna, vendar si z njo prihranimo mnogo časa pri

okopavanju in pletvi koruze. — Zivinoreja: Bližajo se topli dnevi, zato bo treba dati kmalu cepiti vse prašiče, tudi mlade, kakor hitro so odstavljeni in primerni za cepitev proti rdečici, zaradi katere pogine vsako leto toliko prašičev in to v našo veliko gospodarsko škodo. Kmalu bomo dobili piščance. Ko se izvalijo, jih 1—2 dni ni treba krmiti, nato pa jim damo čiste vode in peska. Najprvo jih hranimo s kašo, nato s prosom, pšenico in ko dorastejo, z ostalim zrnjem. Skrbimo za utrjenost piščancev, vendar pa jih ne puščajmo v mokro travo. Kurnik večkrat dobro osnažimo in prezračimo. — Sadjarstvo: Polovimo cvetoderje tako, da jih ob jutranjih urah otresamo na pogrnjene rjuhe in cvetoderje nato uničimo. Tudi na lepilne pasove ne smemo pozabiti. Pri breskvah začnimo s škropljenjem z 1-odstotno bakrenopapneno brozgo in škropljenje ponovimo po 12 dneh. Škropiti moramo takoj, ko drevje odcvete. Enako storimo pri ostalem drevju proti škrlupu in škropljenje ponovimo po dveh do treh tednih. Koncem aprila najdemo na drevju dostikrat cela gnezda gosonic, katera je treba odstraniti in sežgati. Gosonico je treba uničiti, kjerkoli jo opazimo. — Vinogradništvo: Delo prve kope ali okopavanja je zaradi deževja močno zaostalo. Prvo kop opravimo plitvo. Glavno je, da držimo zemljo v vinogradu v godnem stanju, to se pravi, da je površina zemlje rahla, nadalje pa ob enem zatremo plevel, ki je medtem pogal. Ako nismo izvršili globoke zimske kope pozimi, bi morali seveda prvo kop opraviti bolj zgodaj in globlje. Na vsak način moramo gledati na to, da bomo v vinogradih, ako le mogoče, izvajali globoko obdelovanje zemlje jeseni ali pozimi. — Kletarstvo: Mlada vina pretočimo sedaj drugič, ako smo jih pretočili prvič bolj zgodaj. Zlasti tedaj moramo pretočiti vina drugič, ako so po prvem pretakanju pustila ponovno večjo množino kaleža; sicer se lahko dogodi, da se kalež ob zvišanju topline v kleti dvigne, vino postane motno, lahko pa nam drože oškodujejo ali celo pokvarijo vino. Pri pretakanju moramo paziti na to, da pride vino čim manj v dotiko z zrakom. Kleti moramo prezračiti in očistiti nesnage, ki se je pozimi v njih nabrala. Nikakor ne smemo dopustiti, da sije v njo sonce, da se preveč ne ogreje. Vinske sode moramo obrisati in dopolniti z dobrim, zdravim vinom. Na še sladka vina moramo paziti, ker bodo ob toploti začela ponovno kipeti.

d Upokojen je načelnik oddelka za trgovino, obrt in industrijo na banski upravi v Ljubljani dr. Rudolf Marn.

d Za ljudi, ki imajo večkrat ali manjkrat opravke v Ljubljani, razglasa uprava policije tole: V zadnjem času se opaža razvada pešcev, da prekoračujejo cestna križišča po mili volji, posebno radi pa kar diagonalno čez križišča. Največji nered v tem oziru vlada pri prikoračenju cest na Marijinem trgu. Tudi za pešče obstojajo predpisi mestnega cestnega reda, ki določajo v glavnem tole: Za pešče so hodniki in pešpoti. Na cestno vozlišče sme pešec stopiti le, kadar hoče prekoračiti cesto. Za prekoračenje ceste pešci ne smejo uporabljati križišče, torej je prekoračenje križišče kar povprek absolutno prepovedano. Cesta se sme prekoračiti vedno

Oglas je registr. pod št. 1583 od št. XII. 1936.

le v najkrajši smeri, to je, pravokotno in to kar možno previdno in naglo. Na Marijinem trgu se pri prehodu ne sme prekoračiti prostor, ki je označen z nizkimi kamenitimi stebrički, ampak se mora prekoračiti vsako cesto le pravokotno na njeno smer. Postajanje pešcev na hodnikih in pešpotih je prepovedano. Po hodnikih morajo hoditi peši vedno le po desni strani hodnika v smeri hoje, prehitovati pa morajo levo, izogibati pa se morajo vedno le na desno. Občinstvo se poziva, da se strogo ravna po zgoraj označenih navodilih. Stražniki so dobili nalog, da nadzorujejo izvajanje navedenih predpisov in imajo postopati po zakonu proti vsakemu kršilcu teh predpisov.

d Samo postrašiti je hotel gospodarja. V Domžalah je bil pri posestniku Antonu Müllerju, vinskem trgovcu in gostilničarju v Stobu, zaposlen 28-letni hlapec Martin Esih. Ta je dne 8. aprila okopal zemljo na vrtu svojega gospodarja. Pozneje je pripovedoval gospodarju, da ga je pri tem delu zmotil neznan tujec in ga je vprašal, če je kaj gasil na Skrjančevem pri Radomljah in v Biščah pri Ihanu. Prejšnji dan je namreč tam gorelo. Esih je odgovoril, da ni pomagal gasiti. Po njegovem pripovedovanju pa se je tujec baje zakrohotal in

Plašč, ki ga bo nosil angleški kralj Jurij VI. pri kronanju, je star že 116 let. Sedaj to dragoceno oblačilo temeljito popravljajo v kraljevi šoli za ročna dela.

V vsako hišo »Domoljuba«!

Beseda na mesu

»Trgovski list« poroča:

V »Politiki« čitamo, da se namerava zgraditi v Belgradu velika palača, v kateri je nameščeno predsedništvo vlade, uprava drž. monopolov in katastrski oddelek finančnega ministarstva. Palača bo veljala okoli 40 milijonov dinarjev in bo ena največjih palač v srednji Evropi. Njena fronta bo dolga 186 m, zazidana ploskev pa bo morila 15.000 m².

Naj se nam oprostijo, če se mi za to palačo ne navdušujemo. Ne zato, ker ne bi privoščili Belgradu, da se olepša še z novo palačo, temveč edino iz zdravega gospodarskega razloga, ker smo mnenja, da nam še na vseh koncih in krajih manjka stokrat bolj potrebnih reči, kakor pa so razne palače. Naše gospodarsko stanje še dolgo ni takšno, da bi si mogli dovoljevati take luksuzne palače.

dejal, da bo drevi gorelo v Domžalah. Esih pa tega svojemu gospodarju ni sporočil takoj, temveč šele opoldne pri kosilu. G. Müller je seveda spravil vso družino in sosedo k pozornosti. Med 8. in 8.15 pa so pri Müllerju opazili v skednju med stelo gorečo svečo, na kateri je manjkalo samo še malo, pa bi sveča zanetila suho stelo. Orožniki so iskali požigalca in ga končno našli v osebi hlapca Martina Esiha samega, ki si je povest o tujem požigalcu izmislil, da bi lažje zanetil skedenj svojega gospodarja. Esih je ves dan tajil, končno pa je priznal, da je nameraval zažgati hlev svojega gospodarja. Pravi, da je nameraval gospodarja le malo »prestrašiti«. Orožniki so odgnali požigalca v sodne zapore v Kamnik.

d. 250 italijanskih izletnikov je prišlo minulo nedeljo v Zagreb. Ogledali so si velesejem in okolico in se naslednji dan vrnilli domov.

d. Četrť milijona poneveril? Domžalsko orožništvo je je prišlo 37-letnega Ivana Cedilnika z Rodice pri Domžalah, dosedanega blagajnika in knjigovodjo podjetja »Universale« v Domžalah. Cedilnik je v teku let ponarejeval knjigovodske knjige. Vpisoval je napačne postavke ter si pridržal okoli 250.000 dinarjev, vsaj toliko je dosedaj ugotovljenega materijala. V preiskavi pa je ugotovljeno, da je moral Cedilnik poneveriti še kaj več. Cedilnik je živel zelo skromno ter ni zapravljevec. Poneverjen denar je znal spretno prikrivati, pač pa je potoval večkrat v Ljubljano. V preiskavi je Cedilnik sicer priznal nekatere poneverbe, trdi pa, da skupni poneverjeni znesek ni dosegel 250.000 Din, medtem ko podjetje navaja, da je moral poneveriti mnogo več. Cedilnik noče priznati, kam je denar spravil. Orožniki so ga oddali sodišču v Kamnik, kjer se preiskava proti njemu nadaljuje.

d. Minimalne mezde. Dne 15. avgusta je stopila v veljavo uredba o minimalnih (najnižje dopustnih) mezdah, ki ima dva dela. V prvem delu uredba določa uvedbo minimalnih mezd, ki jih bo določil ban za vsako banovino posebej. V drugem delu pa so določila, ki se tičejo pogojevanj v mezdah, kjer ima oblast veliko besedo pri uveljavljanju novih kolektivnih pogodb ter so s tem stavke ne le prepovedane, marveč tudi nepotrebne. Kar se tiče določanja minimalnih mezd, je naš g. ban povabil delodajalske in delojemalske organizacije, naj mu povedo svoje predloge. Na podlagi teh in na podlagi svojega prepričanja bo potem g. ban določil minimalne mezde. Kar pa

Dokler je stanje v večini vasi mnogo pod evropskim povprečjem, dokler morajo dva in trije bolniki ležati po bolnišnicah v eni postelji, dokler je naše cestno omrežje v sedanjem obupnem stanju, dokler nimamo niti najbolj potrebnih železniških zvez, dokler ni še rešenih na stotine drugih, mnogo bolj važnih vprašanj, tako dolgo so palače le drag in škodljiv luksuz.

Zidanje palač ne pomeni niti pospeševanja gradbene delavnosti, temveč samo zbijanje narodnega premoženja v neplodonosne namene. Mi, ki smo reven narod, smemo izdati svoje revne dinarje predvsem v plodonosne namene, da na ta način narodni dohodek povečamo. Vsaka denarna založba mora pomeniti povečanje narodnega premoženja, palače pa takšnega povečanja ne pomenijo.

se tiče drugega dela uredbe, je treba povedati, da od danes naprej veljajo tudi ta določila v vsej svoji ostrosti ter se morajo po njih ravnanj eni kakor drugi, kar bo v korist delavcem in vsemu našemu gospodarskemu življenju.

d. Dijaki so se stepili te dni v Zagrebu, pri čemer je bil eden mrtev, štirje pa so bili ranjeni. Zaprli so več vseučiliščnikov in s preiskavo še nadaljujejo.

d. Posetite manufakturno trgovino Kmečki magazin, Ljubljana, Krekov trg 10, ki Vas postreže najbolje.

d. Za sprejem na delo v jeseniški tovarni je vloženih nad 3000 prošenj. Resno znamenje časa!

d. Promet na mariborskem glavnem kolodvoru. Malo je v državi kolodvorov, ki bi imeli tako velik promet, kakor je glavni kolodvor v Mariboru. Lansko leto je imel nič manj kot 48.608 vlakov, odpotovalo in prispelo pa je 1.306.281 potnikov. Dnevni promet je bil lani približno 133 vlakov in 3569 potnikov! Odpravljenih potnikov je bilo 572.008, prispelo jih je 734.273. Vlaki so imeli 71.868 potniških vagonov in 140.185 tovornih.

VINO pristno in poceni dobite pri
Centralni vinarni
v Ljubljani

d. Sestanek vseh delavskih nadzornikov (inspektorjev dela) v državi je bil ono soboto v Belgradu. Pogovarjali so se o uspešnejšem izvajanju delavske zaščite. Mnogo so razpravljali tudi o uvedbi minimalnih mezd, ki je stopila 14. aprila v veljavo. Ugotovili so, da bodo minimalne mezde prinesle delavstvu do 30 milijonov poviška. Z minimalnimi mezdami se bo zlasti izboljšal položaj blagovnih (tekstilnih) in lesnih delavcev ter onih v obrtnih delavnicah.

d. Iz delovanja Vincencije konference za Vodmat-Selo-Moste. Te dni je bil v Ljudskem domu v Mostah občni zbor te važne ustanove. Iz poročil je razvidno, da je konferenca v letu 1936 zbrala denarja in blaga za 45.477 Din, razdelila pa 51.181.14 Din. Vpoštevalo so se v prvi vrsti družine s številnimi otroci, med katerimi je bilo 88 podpiranih družin z 268 otroki, med temi 25 družin s 4 do 9 otroki. Razdeljeno je bilo: 1 vagon drv, 87 parov obuvaj in nekaj obleke, drugo pa v živilih. Konferenca je v enem slučaju posredovala in omogočila sv. zakon. Mnogim otrokom je za sv. prvo obhajilo in birmo oskrbela potrebna obleka. V več

slučajih je napravila Konferenca ubožcem prošnje za domovinstvo in razne podpore. V Domu sv. Družine je dnevno zavetišče za deklice, kjer se zbira 70 malih, 60 srednjih in 20 odraslih deklic in 20 jih prejema tudi kosilo. Ustanovili so tudi na osnovni šoli poseben šolski odsek, ki oskrbuje dnevno 120 najrevnejših otrok z zajtrkom.

d. O stanju na našem lesnem tržišču so se posvetovali te dni na Sušaku lesni trgovci in izvozniki iz Hrvatske in Slovenije. Svoje sklepe so predložili merodajnim oblastem.

d. Za naše izseljence bi se morale brigati tudi naše šole od osnovne do vseučilišča. O zasuznjenih bratih še sliši kakšno besedo v šoli, o izseljencih pa nobene. Tudi slavne šolske čitanke ne povedo o stotisočih Slovencev v tujini ničesar. Kdaj se bomo zganili? Kako vse drugače so v tem pogledu — kakor piše Izseljeniški vestnik »Rafael« — organizirani Nemci.

d. Vrgel ga je na tla in mu odgriznil nos. Ilija Mlakar iz okolice Petrinje je imel več nuj, preko katerih so kmetje običajno vozili, ker drugače niso mogli s polja na cesto. Ilija se je vedno hudoval na kmete, pa ni nič pomagalo. Nazadnje so se le zmenili z njim, da jim je dovolil. Le eden ni hotel, kmet Tešan Pavit namreč. Z Ilijo sta si bila že dolga leta navzkriž. Zato je Ilija čakal na priliko, da ga bo prijel. Res, prilika se je kmalu dobila, ker so kmetje spravljali koruzo domov. Preprij je bil kratek, ker je Tešan zgrabil Ilijo in ga vrgel na tla. Nato pa mu je odgriznil nos. Zato je Tešan dobil pred sodiščem 4 mesece zapore in še 1000 Din bo moral plačati. Vse lepo, nosa pa vendar ne bo več.

d. Pri težki stofici, napetosti, glavobolu zaradi zaprtja, očisti ena do dve čaši naravne »Franz-Josefove« grenke vode prebavne organe »Franz-Josefovo« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže in jo imajo za dobro.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S-br. 13483. III. v. 3.

d. Kape mečejo pod vrata. Novo zvijačo so si izmislili zagrebški tatovi. Običajno hodita po dva prosjačič po stanovanjih. V času, ko domačin odpre vrata in odštevata miloščino, vrže spremljevalec neopaženo pod vrata svojo kapo, da se vrata ne morajo tesno zapreti. Ko pa slišita, da se je domačin že umaknil iz predsobe, začneta s »kontrolno«. Iz predsobe zginejo ponavadi razne suknje. Pet takih »beračev« je policija pred dnevi prijela.

d. Plaz se je utrgal blizu Toplice pri Zagorju na ne preveč strmem pobočju. Sega po pobočju kakih 200 m, dočim znaša njegova največja širina okrog 130 m. Nad 20.000 m² zemlje se je začelo v noči od 13. na 14. aprila premikati navzdol. Premiki zemlje so bili podobni večjim ali manjšim sunkom, nato pa je polzel ves razsežni plaz počasi naprej. Ogromne množine prsti, kamenja in ilovice so v svojem premikanju navzdol popolnoma preobrazile površino. Kakor da bi zavrela zemlja, je ponekod začela kipeti in se dvignila kar po vr^h metrov. Drugje zopet se je svet začel usedati, kakor da bi se prelomil in zazijala je velika rjava stopnica, včasih visoka 3 do 4 metre. Dve hiši, last Brvarja Ivana in Drgan Terezije, z gospodarskimi poslopiji sta bili na dan nesreče še obljudeni, dočim so prebivalci dveh drugih stavb, ki so že prej kazale očitne in različne znake razpadanja, pred nedavnim zapustili. Z ogromnim plazom so se premikale tudi vse te hiše. Po opazovanjih je ugotovljeno, da se je naslednji dan po tem, ko se je sprožil plaz, premaknila cela gmota plazov za dva

metra, drugi dan pa za 4 m, tretji dan ponekod celo za 6 m, v soboto pa približno za 1 m. Plaz leze torej počasi po pobočju navzdol in zdi se, da se sedaj polagoma ustavlja. Če se ne ustavi, so v nevarnosti tudi še druga bivališča zabavnikov.

d Ko so pod smreko vedrili. Družina Debevc iz Vrhpolj pri Kamniku, ki je živila lepo vzajemno na svojem posestvu, se je pričetkom aprila takoj po obedu opravila v bližnji gozd (hrb Drnovec) delat butare. Nenadoma so se pojavili na nebu okrog dveh teški črni oblaki, ki so obetali hudo ploho. Oče je opozoril svojo ženo in sina edinca Franceta na bližajočo se nevihto, medtem pa je že pričelo močno deževati. Skupno so se usmaknili pod veliko mogočno smreko z namenom, da tamkaj počakajo zopet vedrega vremena. Naenkrat je silno zagrmelo in obenem tudi treščilo prav v smreko, pod katero so Dolenčevi vedrili. Silen puh strele je pobil vse na tla. Prvi se je zavedel oče, in priskočil k ženi, ki se je tudi v tem trenutku prebudila iz nezavesti. Nato je skočil še k svojemu sinu, ki je ležal v bližini še v popolni nezavesti in smrtno bled. Urno je stekel navzdol po pomoč. Poklicali so tudi takoj zdravnika. Nekaj ur so se vsi trudili, da bi obudili nesrečnega fanta k življenju, a vse naporno delo je ostalo brezuspešno.

d Sam si je vzel življenje v Toplicah na Dolenjskem ondotni 39 letni orožniški poveljnik Milan Popovič, doma iz Stejnjca pri Zagrebu.

d Velik porast carinskih dohodkov. Carinski dohodki, ki so znašali v proračunskem letu 1935-36 752,6 milijona Din, so narasli v lanskem na 840,1 milijona. Najbolj so se dvignili ti dohodki v mesecih septembru do decembra, ko je znašal povpreček od 7,6—9,6 milijona Din. Še bolj pa so se dvignili carinski dohodki v letošnjem marcu, ko so znašali 108 milijonov proti 80,6 milijona Din v marcu 1936.

d Mleko se je podražilo v Zagrebu za 50 par, surovo maslo pa za 4 do 6 Din za kg.

d Predrzen skobec. Ono poldne se je pripetil na mariborskem glavnem trgu nenavaden slučaj. Na trgu je prodajal neki možki kanarčke v kletkah. Imel je večje število kanarčkov na stojnici poleg prodajalcev perutnine. Naenkrat se je pojavil od nekod nad trgov skobec ter se zaletel z viška na kanarčke. Prodajalcu malih pevcov se je posrečilo drznega skobca živga njeti. Napad skobca in lov za drzno roparsko ptico je izzval med obiskovalci trga seveda splošno pozornost.

d Odklanjajo nadzorstvo nad izvozom. Lesni industrijalci, ki so te dni zborovali na Sušaku pod predsedstvom dr. Rekarja z Jelenic, so se postavili na stališče, da je nadzorstvo nad izvozom lesa nepotrebno ter ovira svobodnemu delu in zasebni podjetnosti. Zato bodo prosili vlado, da vse odredbe, ki se tičejo nadzorstva, nad izvozom lesa ukine.

d Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravne »Frans-Josel grončice«.

d 2 milijona za Rdeči križ. Veliko pozornost je izzvala vest, da je znani sarajevski industrijec in lastnik tovarne nogavic »Ključ« Abram Löwy poklonil podružnici Rdečega križa znesek 2 milijona dinarjev. V smislu njegove oporoke je podružnica za ta denar že kupila palačo od vrhbosenske nadškofije za svoje potrebe.

d »Drugi fant je kvartopiril, se s sleparji kregal.« Sredi noči med ono soboto in nedeljo je bil v Zagrebu preč neko gostilno umorjen mizarški pomočnik Andrej Škrabel iz Lo-

čnega dola pri Ptujju. Z nekim človekom je v gostilni najprej igral biljard, zatem pa igro »66« na karte. Pri tem je prišlo med njima do prepira zaradi litra vina, ki bi ga po Škrabelovem mnenju moral nasprotnik plačati. Slednji pa je trdil, da je dolžan le pol litra. V prepir se je vmešal neki Šolman, ki je sedel v neposredni bližini ter plačal liter vina za neznanca. Kmalu potem so odšli, najprej Šolman in njegovi trije prijatelji, za njimi pa tudi Škrabel. Le nekaj minut kasneje pa je gostilničar čul, da ga je Škrabel poklical na pomoč. Našel ga je v mlaki krvi. Med prevozom v bolnišnico pa je že izdihnil, saj je dobil kar devet vbodov v nožem v hrbet. Policija je že v teku noči prišla dva od napadalcev. Tudi za tretjim imajo sled.

d Kje je bilo lani največ požarov. Gasilska zajednica je sestavila pregled o požarih, ki so bili preteklo leto v raznih krajih Slovenije. Prvo mesto zavzema v tem oziru okraj Murska Sobota, ki je lani zaznamovala kar 116 požarov. Tam je bila, kakor so sedaj dognale varnostne oblasti, organizirana družba zavarovalnih agentov, ki so podtikali požare, da so tako prišli do svojih zavarovalnih povelj pri posestnikih, ki še niso bili zavarovani ali pa so bili zavarovani za prenizke vsote. Ta »čedna« družba je sedaj pod ključem. Sledijo vrsti naslednji okraj: Maribor desni breg 76, Ptuj 60, to je skupno Dravsko polje, kjer je bilo torej 136 požarov, Celje 54, Krško 43, Kamnik 36, Ljubljana-okolica 35, Maribor levi breg 31, Kranj 30, Brežice 25, Metlika 25, Novo mesto 23, Ljubljana-mesto 22, Šmarje pri Jelšah 21, Kočevje 20, Litija 17, Dol. Lendava 15, Crnomelj 14, Dravograd 13, Gornji grad 12, Slovenjgradec 12, Laško 11, Maribor-mesto 11, Logatec 11 in Radovljica 7.

d Gospodje kapitalisti ne izvajatelj Tuji kapital v neredkih primerih ne izvršuje pri nas svojih obveznosti. Delavstvo si je z velikimi žrtvami in s pomočjo oblasti priborilo kolektivno pogodbo, za katero so se podjetniki

HHRANILNICA DRAVSKE BANOVINE CELJE — LJUBLJANA — MARIBOR

OBREŠTNA MERA ZA VLOGE ZNASA

DO **5%**

ZA VLOGE IN OBREŠTI JAMCI DRAVSKA
BANOVINA Z VSEM SVOJIM PREMOZE-
NJEM IN VSO SVOJO DAVČNO MOČJO

slovesno obvezali, da jo bodo spoštovali in izvrševali. Tovarna Zelenka in Comp., pa je na svojo slovesno obljubo in podpis kmalu pozabila in občutno krši pogodbo, v kateri je kot najmanjša mezda določena 250 na uro in ki prepoveduje nočno zaposljevanje žensk. Ta tovarna namreč kljub drugačnim določilom pogodbe plačuje nekatere delavce po 1.80 Din na uro in pri nočnem delu zaposluje tudi ženske. Tuj kapital gre mimo vseh zakonov in s pestjo udarja v obraz našemu delavstvu, celotnemu narodu pa odteguje dobrine, do katerih ima vsa pravico. Tudi tukaj je ljudstvo samo brez moči in bi zato oblast morala krivcem dati občutiti moč in trdoto zakona.

d Prometna nesreča pred sodiščem. — Pri tvrdki s kurivom Fran Jezeršek zaposleni Hlapec S., je 7. decembra lani vozil po Zaloški cesti štiri tone premoga. Z naloženim vozom je s ceste krenil v stran proti tvrdkinemu skladišču. Na vogalu pa je postavljen ob ograji hodnika časopisna deska. V usodnem trenutku so trije čitatelji bili zaverovani v »Ponedeljskega Slovenca«. Hlapec je tako neprevidno zvil, da sta konja z ojesom pritisnila državnega upokojenca Pavla Stravnika ob deski kol. Voznik je sicer hitro konja nazaj potegnul. Pritisk ojesa

Nova navodila iz boljševiške Rusije

Dočim v Rusiji sami vladajo v komunistični stranki zelo težke razmere, pa režim sam zopet začenja hudo komunistično propagando v inozemskih državah. Na Poljskem so zaprli šefa zapadnega oddelka Kominterne in tako prišli na sled načrtu komunistične centrale v Moskvi, kako mobilizirati na Poljskem sile proti nacionalni koncentraciji, za katero je dala pobudo sedanja poljska vlada. Navodila iz Moskve so zelo značilna in zanimiva, ker so pač enaka tem, ki jih dobivajo komunistični agentje v drugih evropskih državah.

Navodila pravijo, naj komunisti popolnoma spremenijo svoj postopek in se izogibajo vsaki ofenzivni taktiki. Namesto tega naj skušajo spraviti svoje ljudi v vse politične, gospodarske in kulturne organizacije, da jih tako podminirajo od znotraj. Skrbno se morajo izogibati vsega, iz česar bi se moglo sklepati, da so komunisti, pač pa naj nastopajo kot pristaši demokracije in delajo na oredotočenju vseh antifašističnih sil.

Izredno značilna pa sta dve določbi. Prva se tiče športnih društev, druga pa katoliških organizacij. Mladi komunisti naj se vsi vpišejo v vsa športna društva in se tam obnašajo kot navdušeni nacionalisti in demokrati obenem. Tiste športne organizacije, ki bodo tako prešle počasaj v komunistični tabor, se

bodo za primer revolucije uporabile kot napadalne kolone.

Komunisti naj se pa skušajo vtihotapiti tudi v katoliška društva, zlasti na deželi. Na ta način bo ljudstvo na deželi dobilo vtis, da komunisti niso proti veri. Komunistični šolanci pa naj v razgovorih s katoliki odsej skrbno pazijo, da ne bodo napadali katoliške vere, ampak da bodo delali videz, kakor da jo razumejo in v gotovem oziru cenijo. Najskrbneje naj pazijo zlasti, da ne bodo napadali starih svetinj katoliške vere, zagovarjajo pa naj, če treba, misel o svobodni cerkvi v svobodni državi. Vse to seveda z namenom, da se odstranijo največje ovire, ki stoje zmagi komunizma še na poti. To so verski predsodki ljudstva, duhovno razpoloženje velikega dela izobražencev, ki dela komunizmu v zadnjem času še dalje več skrbi, in pa odpor duhovščine zoper komunistični svetovni nazor.

Komunistični izobraženci naj skušajo zlasti dobiti vpliv na meščansko časopisje svobodnomiselne smeri. Vera naj se v listih ne napada, pač pa predvsem Vatikan, ki ga je treba silikati kot prvo in največjo oporo fašizma, oziroma Mussolinija.

Podeželski katoličani sedaj vedo za najnovejše komunistične načrte in naj računajo z njimi.

pa je bil silovit. Stravnik je zastokal in se potem sesedel na kup snega. Moral je oditi v bolnišnico, kjer je 13. decembra podlegel poškodbam. Pri nesreči je dobil Stravnik hude poškodbe, zlomljena so mu bila rebra, počila pa so mu zaradi pritiska celo jetra. Državni tožilec je hlapca obtožil zaradi prestopka neprevidne vožnje in zoper varnost javnega prometa po § 205 k. z. Obtoženi je zanikal vsako krivdo in se izgovarjal, da je poškodovanec sam bil kriv nezgode. Sodnik-poedinec g. Fran Gorečan je po treh razpravah hlapca obsodil na štiri mesece zapora pogojno na dve leti. Plačati pa ima okoli 2300 din Stravnikovi vdovi za razne stroške.

d Polovnjak vina so izmaknili. V Turškem vrhu v Halozah je te dni gorela vinarja posestnika Čuša Mihaela iz Mezgovcev. Gasili so sosedje in pri tej priliki so tudi sode, polne vina, rešili iz kleti goreče hiše. Te ugodne prilike seveda niso pustili neizkoriščene nekateri uzmoviči, ki so, ker je bila gneča okrog goreče hiše velika, na spreten način izmaknili polovnjak vina. Vendar tatvina ni mogla ostati dolgo neprikrta in orožniki, ki so bili kmalu po tatvini poklicani na pomoč, so tatove skoro izsledili. Posestnik Čuš trpi kljub temu precejšnjo škodo od požara.

d Najdene cerkvene posode. Ljubljanski policiji se je posrečilo, da je odkrila v bližini Ljubljane skrivališče ukradenih cerkvenih predmetov, tako monštrance, kelihov in ciborijev, ki so bili pred kratkim ukradeni v cerkvi pri Kosezah. Vlomilci so posode zakopali na polju blizu Dravelj. Policija je prijela tudi že glavne krivce. Nekaj najdenih cerkvenih predmetov je sicer pokvarjenih, toda škoda bo v glavnem popravljena.

d Vendarle bo zidal. Sedemnadstropno trgovsko hišo bo zidal Bata v Ljubljani pred glavno pošto.

d Se ne vdajo. Vsa posredovanja med stavkočim delavstvom in lastniki cementnih tovarn v Splitu so ostala doslej brezuspešna.

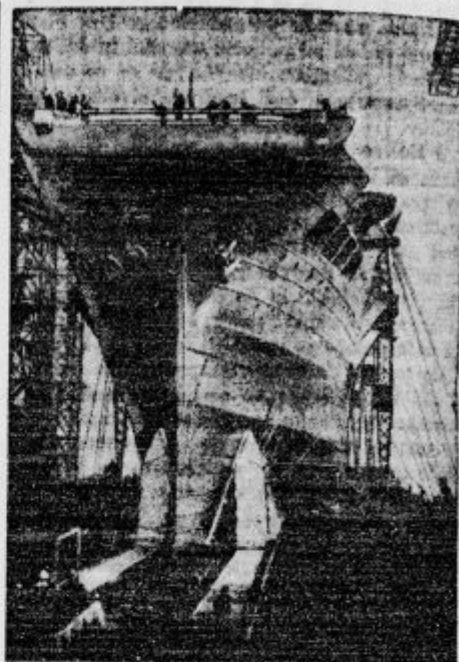
Tovarnarji so delavcem ponudili mezdo 30 din za tiste delavce, ki so prej imeli manj kakor 30 din, za ostale, ki so zaslužili več kakor 30 din dnevno, pa le 4% zvišanje. Delavstvo je na zborovanjih enoglasno odklonilo vse ponudbe tovarnarjev, čeprav traja stavka že skoraj tri mesece. Odločeni so vztrajati do kraja.

d Avto-vožnja Gorenja vas—Škofja Loka. Obveščam cenj. občinstvo, da bom s 1. majem prenehal zaradi bolezni voziti s svojim avtobusom na progi Gorenja vas—Škofja Loka. — Zahvaljujem se s tem vsemu potujočemu občinstvu, ki mi je bilo naklonjeno. — Eržen Matevž, avtopodjetnik, Gorenja vas.

d V hlevu je vjel soma. Nad 40 kg težkega soma je vjel v živinskem hlevu kmet Nikola Kurija v Dolnji Močili pri Bosanskem Brodu. Sava je namreč poplavlila tudi del te vasi in vdrla v hiše in gospodarska poslopja. Oni ponedeljek je kmet v hlevu začul pljuskanje vode. Ko je šel s čolnom pogledat, je videl velikega soma, ki se je premetaval od stene do stene. Zapri je hitro vrata, nakar je s sosedi ukrotil velikega soma. Ribolov takele in podobne vrste je tudi edina blagodat, ki jo je poleg velike škode kmetom prinesla poplava. Kmet je prodal soma po 7 Din za kilogram.

d Stroge kazni za dijaški štrajk. Dijaki učiteljske v hrvatski Petrinji so pred božičem stavkali in je zato oblast šolo zaprla. Te dni pa so bile izrečene izredno stroge kazni za dijake. Le trije dijaki so ostali nekaznovani. Vsi ostali pa so bili za dve do pet let izključeni iz šole. Enega so izključili iz vseh šol sploh, dva pa za vedno iz petrinjskega učiteljskega. Ker ni več dijakov, bodo šole zaprli do jeseni.

d Ker je vpis ponaređil. Posestnica Marija Perbat na Pobrežju je poslala svojega sina v Maribor na davkarjo z davčno knjižico, da plača zaostali davek v znesku 78 din. Fant pa je kar sam ponaređil v knjižici vpis davkarije, denar pa je zapravil. Mati je mislila, da so davki plačani, pa se je zelo začudila, ko jo je

Na Angleškem, kjer industrija s polno paro dela za armado, grade sodaj 220 m dolgo ladjo za letala. V ladji bo prostora za 70 letal, na ladji pa velik prostor, kjer bodo letala vzletavala in se spuščala po letu zopet na varno.

davkarija rubila. Rudolf Pernat pa je zaradi tega prišel pred sodnike, ki so mu prisodili dva meseca zapora, pogojno za 2 leti.

d Ko so fantje jemali slovo. Te dni so fantje iz vasi pod Lubensko goro pri Novem mestu jemali v gori slovo od svojega fantovanja. Naslednji dan bi namreč morali k vojakom. Med njimi je bil tudi 23-letni Princ Jože iz Vel. Podljubna. Pili so in ker jim je šlo vince v lase, so tudi razgrajali in brez posebnega povoda napadli in pretepli posestnika Mrvarja iz Boričevega. V goro pa je še isti večer prišla druga družba fantov. Vino je storiло svoje. Fantje so se skregali in stekli. V pretepu je nekdo udaril Princa s kolom po glavi. Vsed dobljenih ran je Princ drugi dan umrl.

d Popravek. »Domoljub« je objavil 13. januarja 1937 notico, v kateri poroča, da bo magistrat poskrbel, da vsi brezposelni Ljubljančani dobe delo in da ne bo imel nihče več v Ljubljani pravice nadlegovati ljudi s prošnjami, da je nezaposlen, ker bo mogel sleherni dobiti delo na magistratu, kdor pa ne bo hotel delati, tega bo mogel vsakdo označiti za »delomržeža«. Ker pa je dejanski položaj povsem drugačen, prosimo, da objavite v »Domoljubu« sledeči popravek: »Ni res, da lahko vsak dobi delo na magistratu in da so nezaposleni delomržeži, ker več sto nezaposlenih delavcev je iskalo delo in ga še vedno išče na socialnem uradu, toda dela ne dobe. Nezaposleni delavci tudi ne zahtevajo nasilno podpor na magistratu in nikdar ne odklanjajo dela, zato mislijo, da jih nihče ne sme klevetati, in da jim krade čas, kdor jih psuje, da so delomržeži. Dovolj so nesrečni, ker trpe zaradi nezaposlenosti in jako žalostno je, ako jih še kdo blati, ko se niti hraniti ne morejo. Odložno odklanjamo vse očitke, da smo delomržeži! Brezposelni delavci: Kocjančič Janez, nečitljiv podpis, Kovačič, Klebavš, Cnalkoš (Škof-lanc?) Franc, Krajina, Dolič Mehmet. — Loyalno prinašamo ta »tiskovni popravek« in priznamo, da podpisani in njihovi tovariši niso

Fred 25 leti se je dogodila na morju med Evropo in Ameriko strahovita nesreča. Nova ladja »Titanic« je zadela na ledeno goro in se potopila. Od potnikov so rešili le 661 ljudi, 1563 pa jih je utonilo. Slika kaže, kako se ladja potaplja.

delomrznici. Če so Ljubljančani, nismo raziskovali. Kdor zna prav brati, je lahko videl, da se ona naša slavna notica peča z vprašanjem brezposelnosti in delamrznosti v Ljubljani. Kdor iskreno misli, bo priznal, da ljubljanski magistrat ne more zapolniti delaželnih iz cele države. Da pa v Ljubljani ni delamrznosti, o tem nas tudi ta popravek ni prepričal. In proti tem je bila naperjena naša notica.

d Neverjetno, a resnično. V Brišah blizu Vač so se nedavno nastanili cigani, ki so v skritem zatišju gozda postavili šotore ter se razkropili po okolici za delom kot kotlarji. Prebivalci iz bližnjih vasi so jih radovedno opazovali. Nekega večera pa je tolpa nenadoma obkrožila tri može iz najbližje vasi, jih zgrabila in tirala v šotor s pretvezo, da so jim kmetje odnesli sekuro in železno nakovalno. Izmišljene tatvine moške seveda niso mogli priznati. Sodrugi jih je začela pretepiti in mučiti na vse načine, zahtevajoča za odkodnino 500 Din, katere jim morajo odšteti še tisto noč, sicer jim bodo pobili živino in požgali domove. Dva moža so privezali h kolu ter ju neusmiljeno trpinčili, dokler nista obljubila, da bosta poravnala škodo. Tretjemu pa se je posrečilo ubežati ter je hitro odšel na Vače po orožnike. Prebrisani šumarji so takoj zaslužili nevarnost, brz so pospravili šotore in pričeli odhajati s konji in vozovi. Vrlih vaškim orožnikom pa se je le posrečilo prijeti poglavarja, nekega Bogdan Adama, ki so ga zaslisi in izročili sodišču. Pobeško cigansko tolpo pa marljivo zasledujejo.

IZ DOMACE POLITIKE

d V Belgrad sta se te dni pripeljala predsednik turške vlade in turški zunanji minister in sta bila svečano in pristržno sprejeta. Turška ministra sta ostala v naši prestolnici štiri dni. Predsednik turške vlade Izmet Ineni je odpoval iz Belgrada na večdnevni oddih na naš Jadran.

d »Združeni« hočejo v svojo sredo tudi socialiste. Voditelji srbske opozicije iščejo poti, kako bi se vse opozicijske skupine čim tesneje povezale in tako ojačile svojo delavnost. Obravnavali pa so ali še bodo predlog, da se v sestavi srbskega dela združene opozicije sprejmejo tudi socialisti, ki jih vodi Nedeljko Divac. Znamenje slabosti!

d Protidržavno delo opozicije. Belgrajska »Samouprava«, ki tolmači politična načela JRZ, v uvodniku pod naslovom »Goljufivi apostoli« ostro kritizira belgrajsko združeno opozicijo in pravi: »Medtem, ko opozicijsalci na svojih sestankih svobodno in nemoteno govorijo najbolj strašne stvari proti današnji vladi ter jo klevečejo in žalijo na tak način, da bi jih na primer na Angleškem zaprli in postavili pred sodišče, pa stalno vzdihujejo za svobodo, ker se jim najbrže zdi, da smejo še premalo svobodno zabavljati zoper režim. Zaspeljeni po neuteljivi želji po oblasti, so že danes naj šli preko vseh ozirov in prekoračili vse meje, tako da to, kar danes delajo, ni več mogoče zvaliti opozicijo. Ta gospoda piše sedaj spomenice, letake in brošure, polne klevet, podtikanj in razburljivih vesti, v katerih ne prizanaša niti najsvetejšim državnim koristim. Najbolj graja »Samouprava« onih par politikov, ki hočejo pod okriljem Ace Stanojeviča predstavljati staro radikalno stranko, dasi nimajo za to potrebnega pooblastila in so sedaj iz najbolj navdušenih jugoslovenov postali čez noč — federalisti. Znani gospod dr. Lazica

Marković pa je v Kragujevcu celo rekel, da je treba pobijati korupcijo!...

d Na zborovanju osrednjega učiteljskega kluba JRZ v Belgradu je minister Janković poudaril nujno potrebo boja proti komunizmu in z ozirom na dvig cen zboljšanje uradniškega gnotnega položaja.

d Opomin dr. Mačka zagrebškimi dijakom. Dne 14. aprila je prišlo v Zagrebu med visokošolci najprej do prerekanja, nato pa do krvavega pretepa ter je bil en visokošolec ubit, več pa ranjenih. Vseučilišče v Zagrebu je zaprto. Dr. Maček je izdal na dijake poseben poziv, v katerem pravi, da so se dijaki pod vplivom tujih idej razdelili na dva tabora. Le tam, kjer ni vere v poštenje in pravičnost, se bore politični nasprotniki med seboj z nasiljem. Med hrvatskimi dijaki pa se ta kuga ne sme razširiti.

d V Belgradu je umrl dne 12. aprila t. l. dr. Milan Srskič, bivši ministrski predsednik in večkratni minister. Ko je Srskič vodil državo, je slovenski narod s svojimi voditelji doživljal najtežje dni vojne dobe.

NESREČE

d Na Vačah je gorelo ono soboto ponoči. Zgorel je hlev posestnika Bistana Alojzija, hlev in stara Kotrbinaova hiša in Tomeljev hlev. Gorelo je že ostreje na šoli. Gasilci so požar omejili, vendar cenijo škodo nad 100.000 din.

d Zadnja žrtev Storžiča najdena. Dne 15. aprila dopoldne je Tržič sprejel zadnjo žrtev zaloigre velikonočnega ponedeljka, Plajbesa Vilija. Prejšnji dan se je domačin reševalcem pod vodstvom g. Golmajerja, ki so odšli pod Storžič že v ponedeljek, po trudapolnem delu posrečilo dobiti še zadnjega ponesrečenca. Plajbesa Vilija. Našli so ga prav na spodnjem koncu plazu, še kak meter nižje od Šarabona. Ležal je z glavo naprej, na nogah pa ni imel nobene smučke več in tudi palici je med drvenjem plazu izgubil. Nad njim je bilo sedaj še kaka 2 m snega, če pa vpuštevamo, da ga je že precej solnce vzelo in razjedel dež, lahko rečemo, da je bil takoj po nesreči kake 4 m globoko v snegu. Naj počiva on, kakor vse nesrečne žrtve usode v miru!

d Živinski hlev se je podrl. Huda nesreča je zadela v Trbovljah posestnika-mlinarja Jerneja Bohinca. Živinski hlev, prislonec ob samem nasipu-grušču, se je zaradi velikega deževja podrl. Zadnja stena se je posula. Težki kamni so polomili zgornji pod in vse se je posulo in pokopalo pod seboj vseh pet goved. S težavo in skupnimi močmi so jih izkopali izpod razvalin. Hlev pa čaka korenite popravil. Nesreča se je prigodila zvečer, ko se je družina odpravljala k počitku.

d Če zaspiš pri goreči sveči. Majhna sveča bi skoraj postala usodna za 56-letno Josipino Hlepovečki v Zagrebu. Zadrževala je, medtem pa se je nesprevidno približala z rokavom goreči sveči, da se je vnela. V nekaj trenutkih je bila žena vsa v plamenih. Na njene klice na pomoč so prihitali sosede in jo rešili. Kljub temu je odnesla tako težke opekline, da je najbrž tudi v bolnišnici ne bodo ohranili žive.

d V kolesarju je zadel. Oni dan se je tovarniški mizar Fr. Miceli s kolesom peljal iz tovarne na Jesenicah v bolnišnico bratovske skladnice, kjer je imel izvršiti neko naročeno mu delo. Vozil je pravilno po desni strani, toda tik pred bolnišnico, ki je oddaljena od vhoda v tovarno nekako 700 m, je zavil na levo, da bi se tako pripeljal naravnost pred stopnišče bolnišnice. To pa je bilo usodno zanj. V

Slovenski dom

JE NAŠ CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM ČITATELJEM TOPLO PRIPOROČAMO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROČITI »SLOVENCA« JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PISITE NA DOPISNIČNO UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ ŠTEVILKE LISTA NA OGLED.

istem hipu je namreč za njim privozil motociklist ter se z vso silo zaletel v njegovo kolo. Očividci sicer trdijo, da motociklista ne zadene nobena krivda, ker je na itak zelo prometni cesti dajal znake s hupo, kar pa je Miceli najbrž preslišal in zato je prečkal cesto v mnenju, da jo bo srečno izvozil. Ponesrečeni je dobil močne poškodbe na glavi in si pretresel možgane in le sreča je, da se mu ni pripetilo kaj hujskega.

d Ko je od veselja streljal, ko je zagledal svojega prijatelja, je Dragomir Stojanović iz Smedereva po nesreči ustrelil prijatelja v želodec. Stojanović je v kavarni pil žganje. Že precej okajen je videl, da prihaja k njegovi mizi prijatelj, ki ga že dolgo ni videl. Potegnil je revolver in hotel ustreliti v zrak. Toda roka mu je odpovedala in je sprožil prehitro. Težko ranjenega prijatelja so morali takoj poslati v bolnišnico.

d Pri zlati žili, bolečinah v križu, zastoju krvotoka jeter in nezadostnem izločevanju iz žolca, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo. Bolniki radi jemljejo preizkušeno »Franz-Josefovo« grenko vodo in jo dobro prenesejo tudi pri večkratni uporabi.

Opel. pag. 8. br. 3017/32.

d Prednji del avtomobila je pograbil predpasnik. Dne 15. aprila zvečer sta se pogovarjali na mostu blizu Štor Marija Perper, 24-letna žena delavca iz Štor, in Vilma Gračner, 25-letna žena delavca iz Kresnika pri Teharjih. Perperjeva je imela s seboj tudi svoja dva mala otročička. Ko sta videli, da se jima bližata tovrni avto, sta se izognili na desno. Avto je privozil s precejšnjo brzino in ker je cesta tam precej ozka, je prednji del avtomobila pograbil predpasnik Gračnerjeve, obenem pa vrgel na tla obe ženski in otroka. Zadnje kolo je povozilo noge obeh žensk, otrok pa kolo ni zadelo. Perperjeva se je v prvem trenutku zavedla nesreče, se ozrla po svojih otrokih, zatem pa je omedlela od bolečin. Ljudje so takoj poklicali na kraj nesreče orožnike in zdravnika, ki je nudi prvo pomoč, nato pa odredil, da so obe ženi prepeljali v celjsko bolnišnico. Obe ponesrečenki imata močno poškodovani nogi, Perperjeva ima poškodovano tudi roko, otroka pa sta dobila pri padcu le lažje poškodbe na nogi in glavi.

d Strela je udarila v cerkev. Te dni so se zbrali črni oblaki nad Celjem in Savinjsko dolino. Začelo je grmeti in padala je tudi toča. Strela je dvakrat udarila v cerkev na gori Oljki. Ker je bil strelovod pokvarjen, je poškodovala zvonik in je v cerkvi pobila vse šipe. Prav tako na župnišču.

d Strela v gasilskem stolpu. Dne 16. aprila popoldne se je nad okolico Slovenskih Konjic pripodila huda nevihta. Vlil se je dež tudi nad vasjo Tepanje, eno uro vzhodno od Slov. Konjic ob državni cesti. Med hrumenjem vode je nenadoma udarilo v stolp gasilskega doma, ki

etoji tik ob cesti. Vodena strela sicer ni povzročila požara, pač pa je zlomila vzhodni stolpni steber, strgala nekaj desk na isti in zapadni strani ter pokvarila nekaj gasilnega orodja na dnu stolpa. Zaradi močnega stresanja se je zrušilo tudi nekaj ometa ter deloma odpadel napis na pročelju. Strela je vdrla v stolp skozi odprto lino. Najbrž bo treba stolp do poškodovanega mesta podreti in zgraditi novega, kar pa bo stalo 1 do 2 tisoč Din. Velika sreča v nesreči je ta, da ni strela našla poti do brigalne, kar bi bilo za gasilce drugačna igra.

d Z brvi je padel v Savinjo pri Celju upokojeni sluga Prve hrvatske štedionice Pilač. Narastla Savinja ga je zanesla do kapačinskega mosta, kjer so Pilača potegnili na suho, a je bil že mrtev.

d S hišo vred je zgoral otrok v Vukosavljevi pri Virovitici. Gospodar je bil prav ta čas na polju, ko je v njegovi hiši izbruhnil ogenj. Sosedje so sicer takoj skušali ogenj pogasiti, vendar niso imeli niti malo uspeha. Med izgoriki so našli tudi sezgano truplo malega otroka, ki se je nahajal v usodnem času v hiši.

d Nesrečna rokoborba. Hudo se je ponesrečil pri rokoborbi 25 letni klepar Vladimir Kozič iz Maribora. Pri vežbi ga je vrgel njegov nasprotnik tako ob tla, da si je Kozič polomil tri rebra.

d Obe nogi mu je odrezalo. V Sisku je padel na železniških tračnicah 41 letni delavec Pero Marjanovič, kateremu je lokomotiva odrezala obe nogi. Marjanovič je bil prepeljan v bolnišnico, kjer je kmalu nato umrl.

d Moš z trdo bučo. Na strašen način se je končal Nikolaj Banovič iz Kijevev pri Sanskem mostu. Z nakovalom, na katerem kleplje kose, si je razbil glavo, nato pa vzel sveder in ga zarinil v rano, da bi odtrgal gornji del lobanje. Pri tem pa je že padel nezavesten na tla. Ko so prišli svujci, so ga še našli pri življenju in ga dali prepeljati v bolnišnico. Tamkaj so se dvajset ur trudili z njim, vendar mu strahovitih muk niso mogli ublažiti. Potem je izdihnil. Usmrtil se je pa zaradi jetike, ki ga je mučila že nekaj let.

d Zemlja se je pogreznila. Dva orala zemlje sta se nedavno pogreznila v vasi Donje Vriješke pri Daruvarju. Nastala je 15 metrov globoka jama. Drevje, ki raste na tej zemlji, ne doseže sedaj niti višine ostale zemlje. Vsa tamkajšnja okolica je bila nekoč vulkansko področje, kar dokazujejo tudi topli žvepleni vrelci. Pod zgornjo plastjo zemlje pa je debela plast peska. Prebivalstvo se je pogreznenja ustrašilo, kajti boji se, da bi se tudi na bližnjih predelih moglo kaj takega zgoditi. Iz novo nastale jame pa uhajajo strupeni plini.

d Vlak je do smrti povozil blizu Brezovice pri Ljubljani 22 letnega Stanka Gornika iz vasi Škrlevo pri St. Rupertu na Dolenjskem. Najbrž je šel sam pod vlak.

d Plin jo je zadušil. V premogovnem plinu se je zadušila 56 letna Marija Ramljak iz Drniša v Dalmaciji, mati štirih otrok. V svoji revščini si je znala pomagati tako, da je v jamah, kamor tovarna odklada premogovne izgorke, nabirala se ne izgorele koščke premoga. Iz teh jam pa puhti plin, kajti med izgoriki še vedno tli. Ko je zlezla v jamo in začela nabirati premog, jo je plin omamila. Hčerka ki je bila v bližini, ji ni mogla pomagati. Ko so pa bližnji ljudje prihiteli na pomoč, so našli staro že brez znakov življenja. Plin jo je bil zadušil.

g

RAZGLED PO SVETU

Bratomorno klanje v Španiji

Zapadno od Madrida, zlasti okrog tako imenovanega univerzitetnega mestca, so komunisti začeli z velikim napadom, ki pa se vzlic izredno krvavim žrtvam pretekli teden ni posrečil, zakaj po izjavi nacionalističnega generala Queipo de Llana so izgubili komunisti v teh bojih nad 12.000 ljudi, od teh 5000 mrtvih. Glavno pa je to: vzlic ogromnim žrtvam komunisti na imenovanem delu bojišča niso pridobili niti kvadratnega metra novega ozemlja. Napadajočo komunistično mednarodno brigado so nacionalisti pognali v naravnost divji beg. Izgube mednarodne komunistične brigade so tudi zato strašne, ker so na begu proti Madridu lastni pristajali hoteli ustavljati s streljanjem iz strojne in jo tako prisiliti, da se vnovič, četudi brez upa zmage, vržejo na nacionaliste.

Dne 17. aprila je zapadno od Madrida vladalo premirje, za katero so prosili komunisti, da so mogli pokopati svoje strašne žrtve. Tudi to dokazuje, da se je komunistična ofenziva pred Madridom ponesrečila.

Na severu, nad Bilbaom, so se pojavila te dni nacionalistična letala, ki so preplavila mesto z letaki, s katerimi pozivajo prebivalstvo, naj se nacionalistom vda. Dve uri pozneje je 24 nacionalističnih lovskih letal napadlo komunistične postojanke. Vse kaže, da nacionalisti pripravljajo na severu novo ofenzivo proti Bilbau, oziroma proti Baskom, ki bi se najbrže brez boja vdali, če bi jim nacionalistični general Franco zajamčil široko samoupravo.

V vsako hišo Domoljuba!

KATOLIŠKA CERKEV

s Drobšč. Nemški katoličani preživljajo težke čase, a se dobro drže. V Aachnu prirejajo spokorniške nočne procesije, ki se jih udeležuje ogromno število mož. — Angleška moška mladina se je v pretekli veliki noči prizadevala, da spravi čim več mlačnih starejših k velikonočnemu prejemu sv. zakramentov. Doslej so stari porivali mladino k verskim dolžnostim, a zdaj vrši že po mnogih krajih mladina apostolstvo med odrasčenimi. — V angleškem Liverpoolu je bil nedavno pod vodstvom nadškofa Downeya duhovniški sestanek. Sklenili so po dva meseca razviti največjo agitacijo 1. za praznovanje nedelje, 2. za duhovne vaje in 3. za razširjenje katoliškega časopisja. — Guverner ameriške države Teksasa James Allred je bil odredil, da mora na veliki petek počivati v vsej državi od 12—3 vse delo, da se lahko vsi dostojno spominjajo trpljenja Jezusa Kristusa in žrtve,

ki jo je ta zgodovinski dan dal svetu »Sin človekov«. Ravno v tej državi je bil imenovan za senatskega kaplana neki pater z nalogo, da vsako sejo senata otvori z molitvijo,

ANGLIJA

s Spored svečanosti ob kronanju, ki bodo letos v maju so objavili v Londonu. Prav za prav bodo trajale svečanosti vsega skupaj tri mesece, namreč od začetka maja do julija, v glavnem pač zato, da bodo imeli inozemci dovolj priložnosti si temeljito ogledati London. Predvidenih je nad 30 velikih sprejemov na dvoru, državnih pojedinj, zabav na prostem, dvornih plesov, izlet na Škotsko, parada mornarice itd. Sprevod bo meril v dolžino deset kilometrov, tako da bodo prišli pač vsi gledalci in radovedneži pri tem na svoj račun.

s V Indiji vre. Vesti iz Indije povzročajo v zadnjem času v Angliji precejšnjo skrb.

Italijani skušajo rodovitne predele osvojene Absesinije čim prej pripraviti do tega, da bi donosali dobiček. Posebno moderne ceste grade z vso vnašo. Tak prizor nam kaže naša slika.

Upor v Vezirstanu in v vsej severozapadni Indiji zavzema vedno večji obseg in bo moralo biti kazensko odposlanstvo zelo okrepljeno. To pa pomeni novo zavlačenje, s tem pa tudi možnost, da uporniki zberejo sile in da razgibajo tudi vso zapadno Indijo. Največje težave so nastopile zaradi tega, ker britanska oblast ni sposobna, da bi nadzirala zapadno mejo, čez katero dobivajo uporniki velike množine orožja in streliva ter drugega vojnega materiala. Angleške oblasti so potom nekaterih plemenskih poglavarjev v Vezirstanu ponujale fakirju Ipiju sporazum, ki pa ga je on odločno odklonil. On zahteva popolno neodvisnost Vezirstana in vseh delov severozapadne Indije. Glavna naloga Anglije bo sedaj, da zapre mejo in prepreči zbiranje vojnega materiala, kar pa je zelo težko zaradi majhnih vojaških oddelkov, s katerimi razpolaga Anglija v teh krajih. Poleg tega je zemljišče zelo težavno, upornikom pa neprestano prihaja pomoč.

BELGIJA

s 150.000 mladih delavcev Flamcev je priredilo v belgijskem Antverpnu veličastno manifestacijo proti nenravstvenemu življenju v delavnicah. Ta podvig je močno razgibal vo Belgijo. Na skupščino mladih delavcev v Liegeu so prišli tudi mnogi častniki, uradniki in sam škof.

FRANCIJA

s Socialistična in komunistična znamenja. Ono nedeljo je bil na pariški svetovni razstavi precejšen škandal. Delavci so namreč na 40 m visokih lesenih stolpih izobesili dve francoski zastavi, ki sta nosili socialistična in komunistična znamenja, našita na blago. Prišlo je do velikih demonstracij in je morala

nastopiti policija proti domoljubom, ki so zahtevali, naj se oskrunjene zastave odstranijo. — Zaradi revolucionarnih zastav na pariških razstavi, odnosno na prostoru, ki ga za razstavo pripravljajo, je hotela protestirati skupina opozicionalnih posiancev pri notranjem ministru Dormoyu, toda minister protestov proti boljševezicaciji svetovne razstave ni hotel sprejeti. — Po zadnjih poročilih so na zahtevo ministrstva revolucionarne zastave vendarle odstranili.

ITALIJA

s Za družine s številnimi otroci. Italijanski ministrski svet je na svoji zadnji seji sprejel tudi sledeče važne ukrepe: Država bo podpirala družine z večjim številom otrok z letno podporo v višini več tisoč lir. Podeljevale se bodo premije za mladoporočence in porode. Dalje je ministrski svet sklenil izvajati nova določila o znižanju davkov pri poročencih z velikim številom otrok; v izjemnih primerih bodo lahko tudi popolnoma oproščeni davkov in šolskih pristojbin za otroke. Ostali ukrepi gredo v korist državnih uradnikov in uradnikov ustanov, ki so pod državnim nadzorstvom z večjim številom otrok. V načrtu je tudi periodično zvišanje plač pri porođih otrok; tako namreč, da uradniku ne bo treba čakati let za povišanje, kakor jih določa uradniška uredba. Sedanja določba za častnike, ki bi se želeli poročiti, določba, po kateri bi nevesta morala prinesiti določeno doto, se razveljavl. — Rimski listi poročajo iz Londona, da so angleške oblasti v velikih skrbih zaradi naraščanja abesinskih beguncev, ki so pripadali razbitim oddelkom zadnjih abesinskih upornikov. Angleške oblasti so jih vse razorožile in spravile v koncentracijska taborišča. Italijanske oblasti so sicer v Londonu zahtevale, da se abe-

sinski begunci vrnejo v Abesinijo. Abesinci so vrnitev odločno odklonili. V angleško Somalijo v Afriki je te dni prišlo okoli 1300 Abesincev, ki so zbežali iz hararske pokrajine, kjer se zopet vodijo krvave borbe med Italijani in abesinskimi uporniki.

s Razno. Novo mašo je pel 30. marca na Gorah pri Idriji g. Gnjezda Stefan. — Granata, ki je eksplodirala na Sv. Katarini pri Gorici, je zopet zahtevala tri žrtve: delavce iz Solkana. Anton Jukič je takoj umrl, Anton Hlede in F. Jukič pa sta izdihnila v bolnišnici. Vsi trije so prekopavali zemljo. Poleg njih so bili od drobcev ranjeni še trije, ki so bili daleč proč od mesta nesreče. — Na pol leta zopet je bila obojena Marija Ušaj, ker je zaradi nemarnosti povzročila smrt svojega dveletnega sinčka, ki je padel v posodo z vodo in utonil. — Ze četrta skupina, ki šteje okoli 200 ljudi, se pripravlja sedaj na odhod v Abesinijo. So to mladi delavci, obrtniki in brezposelni, ki hočejo tam najti delo in več sreče kot doma. — O stavki v Krpanu v Labinščini, o kateri smo zadnjič poročali, smo zvedeli še sledeče: Zaradi upora in stavke je bilo aretiranih 68 rudarjev, ki so jih odpeljali v puljske zapore. Na njih mesto so bili poklicani še novi iz notranjosti Italije. — Ker se je preveč približal meji, je bil prijet blizu Reke neki Ujčič Ivan. Ker je imel pri sebi legitimacijo za prehod čez mejo, so ga vrnil domov. Vendar pa je odnesel zaradi tega nesporazuma težke posledice na telesu.

AVSTRIJA

s Komunistična tiskarna. Pred dobrim mesecem so na celovški hajdici odkrili podzemsko tiskarno, ki je izdajala list »Der Kärtner Bolschewik«. Mlinarski pomočnik Jožef Fellner je na svojem vrtu v studenčni jami, par metrov pod zemljo, pripravil prav-

RAZNO

ALI VES...

da je trenutno na svetu 66.874 različnih znamk. Od tega jih odpade na Evropo 17.860, na Afriko 12.884, na Azijo 10.488, na Ameriko 9080, ostane pa na Zapadno Indijo, Avstralijo in Novi Zeland. Vsako leto izide okoli 2000 novih znamk. da zaplodi podganji par v treh letih 22 milijonov potomcev; da je v Ameriki danes kljub vedno večjemu številu avtomobilov več konj, kakor jih je bilo pred 15 leti;

da ima Nova Fundlandija pač znamke za hrano pošto po 15 centov, nima pa račne pošte;

da je najvišje ležeča erotropika prestolnica Madrid, ki leži 6650 m nad morjem. Sele v precejšnji razdalji mu slede iz Evropejske prestolnice: La Paz v Boliviji (3690 metrov), Lhasa v Tibetu (3600 m), Adis Abeba v Etiopiji (3000 m) in Quitu v Ecuadorju (2008 m). da so sestavili stroj, ki v eni minuti naredi šest kosov kruha in jih v istem času namaže s maslom.

L. Ganghofer:

21

Martinj kloster

Roman iz začetka 12. stoletja.

Poslovenil Blaž Poznič.

Temno zroč v jezdeca, je prišel Rudlib, pograbil psa za kosmata kožuha, ju potisnil v hišo in zapri vrata.

»Ne zamerite, gospod,« je spregovoril kmet, »čuvata pač dom.«

»Prod mano?« se je zasmelal gospod Vace. »Odvadi ju tega. Vedeti morata, kdo je gospodar, in mahati z repom, ko pridem zopet!« Stopil je s konja in pomignil fantu. »Sem k meni, ti, drži mi konja!« Rudlib se je obotavljal, toda očetov pogled mu je velel, naj se pokori. Gospod Vace je preleknil noge, kakor bi mu pri ježi bile zaspale, in si je popravil brezrokavnik. »Govoriti hočem s teboj, Senaver.«

»Ali želite, da greva v izbo, gospod?«

»Ne, smrdi mi vonj po masti.« Pokazal je proti stari brastom, ki so rasli na vrtu v kotu. »Sediva tjele v senco!« Gospod Vace je krenil čez dvorišče; tedaj je opazil krošnjo na klopi, priprl oči in si s prsti počesal brado. »Čuj, kmeti! Za koga je pa krošnja namenjena?«

»Fant je mislil nesti na planino.«

»Na planino?« Gospod Vace je pogledal Senaverja, nato zopet krošnjo. »Medica in strd, meso in kruh... to že. Odkdaj pa nosijo kmetje sir na planine gor, namesto do!«

Senaver je pogledal mimo Vaceja, ko je dejal: »Samo par slabih hlebcev, gospod. Dal sem jih nazaj... za planšarje so dobri. Toda za davek potrebujem boljše.«

»Prav kmeti!« se je nasmehnil gospod Vace. »Le popravi zopet pri siru, kar si zagrešil pri medicu.«

»Jaz, gospod? Pri medicu?« je slovkal Senaver.

»Da, slabo medicu si mi prinesel o kresu.«

»Ne, gospod, dal sem najboljše.«

»Ze dobro!« Gospod Vace se je obrnil in stopil urno proti Rudlibu, ki je prepeljeval nemirnega konja po dvorišču. »Povej mi, fant, za koga je namenjena krošnja?«

»Za duhovne, ki so prišli včeraj,« je odgovoril Rudlib; potem šele je videl, da mu daje oče za Vacejevimi hrbtom tiha znamenja in kaže proti planinam.

»Tako? Za duhovne?« Gospod Vace se je zasmelal in se obrnil proti Senaverju. »Tako, župan, nuj, zdaj se bova pogovorila.« Gospod Vace je krenil proti hrastom in sedel na kamnito klopi. »Kakor vidim, že veš, da so prišli.« Senaverju je odpovedala beseda; samo pokimal je.

»In kakor se mi zdi, misliš, da so oni gospodarji v deželi, ki se jim mora dajati zakupnina in davek?« Gospodu Vaceju so se iskriale oči pri tem vprašanju. Kmet je strmel vanj in je brez besede gibal z ustnicami. »Govoril! Ali so oni gospodarji?«

»Ne vem, gospod Vace.«

»Tako? Pa ti povem jaz: že mogoče, da so gospodarji. Utegnilo bi se celo zgoditi, da bodo to izpričali s pergamenti. In če so gospodarji, jim mora svobodnjak dajati zakupnino in davek, in vsak podložnik mora na tiako, ko bodo postavljali kloster. Ali ne?«

»Da, da, gospod Vace!« je omencaval Senaver in plaho ošinil svojega gosta z očmi.

»Dobro! Potem boš tudi vedel, kaj je tvoja dolžnost. In ne pozabi, da sem te jaz sam na to napotil.« Gospod Vace si je zataknil dlani za prepas meča, zleknil noge

cato betonirano tiskarno in tam v nočeh stavil in tiskal omenjeni komunistični list. Nad leto dni je vršil svoj posel, ne da bi mu policija zamogla priti na sled. Končno pa se ji je le posrečilo odkriti podzemsko skrivališče, v katerem je našla moderno urejeno tiskarnico, poleg nje pa še več strojne in nekaj streliva. Minuli teden se je zagovarjal Fellner pred porotnim sodiščem, ki mu je prisodilo 10 let težke ječe. — K zadnjemu počitku so spremili Mlakarjevega Lekša v Trajbachu pri Selah. — Samostojno orožniško postajo dobi St. Jakob v Rožu. — V St. Petru pri St. Jakobu je umrl 27 letni Kravcarjev Tonej. — V Branci vesi nad Dravo je odšla v večnost 73 letna Znidarjeva mati. — V celovski bolnišnici je izdihnil svojo dušo mladi gospodar Srienčeve kmetije v Podlasi pri Labudu. — V Ličji vesi pri Pokrčah je odšel med nebeške kraljice 13 letni Pajerjev Nande. — Vseh luterancev v državi je 327.468. — Dijaki zadnjih dveh razredov vseh srednjih šol se bodo v poletju prihodnjega leta vežbali v streljanju. — V Krivi Vrbi se je po nesreči smrtno obstrlel ključavničar Prinster. — V Grebinju je nenadno umrl poštni kontrolor v p. K. Janesch. — Pogorelo je gospodarsko poslopje in pristava posestnika Matjaža v Dovčji vesi pri Zihpoljah. — Krava je nabodla in nevarno poškodovala posestnika, p. d. Jozeja, v Medborovnici. — Pri rezanju krme si je odrezal desno roko hlapec Peter Rusch v Dobrli vasi.

DROBNE NOVICE

Novo ministrstvo za Afriko ustanovi italijanska vlada.

Letalske proge Moskva-Praga slovesno otvorijo 1. maja...

Nemčija se ne udeleži nobenega mednarodnega kongresa v Sovjetski Rusiji.

20 sovjetskih in 7 španskih rdečih ladij je plulo skozi Dardanele oni teden. Pa pišejo o nevmesavanju!

Proti celibatu protestirajo avstrijske učiteljice, ki so prizadete s podobnim zakonom kakor je bil sprejet v Jugoslaviji.

Napoleonov pohod v Egipt baje pomni neka 157 letna starka v egiptski vasi Zagazig blizu egiptskega Kaira.

Za 70 letal ima prestora 240 m dolga angleška vojna ladja »Arc Royal«.

Kuga je izbruhnila na Japonskem blizu glavnega mesta Tokio.

4000 km brez pristanka je preletela skupina 12 ameriških bojnih letal.

15.000 judovskih delavcev zahteva dovoljenja za naselitev v Palestini.

33.000 vojakov odpošlje Anglija na severno indijsko mejo, da zatre samoupravna gibanja fakirja Ipija.

Narodni socializem pripravlja tla za boljševizem v Nemčiji, je izjavil škof dr. Hudal na Dunaju.

RADIO

Program Radio Ljubljane od 22. do 29. aprila 1937.

Vsak dan: 12 Plošče, 12.45 Vreme, poročila, 13 Čas, spored, obvestila, 13.15 Plošče, 14 Vreme, borza, 19 in 22 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila

Cetrtek, 22. aprila: 18 Radijski orkester, 18.40 Slovensčina za Slovence, 19.30 Nac. ura, 19.50 Zabavni kotiček, 20 Plošče, 20.30 Orkestralna ura, 22.15 Vesele pesmi. — Petek, 23. aprila: 11 Šolska ura, 18 Ženska ura, 18.20 Plošče, 18.40 Francošična, 19.30 Nac. ura, 20 Gregorčev pihalni kvintet, 20.45 Plošče 21 Radijski orkester, 22.30 Angleške plošče. — Sobota, 24. aprila: 18 Radijski orkester, 18.40 Janežek v sodobni šoli, 19.30 Nac. ura, 19.50 Pregled sporeda, 20 O zunanji politiki, 20.30 Vesele jurjevanje, 22.15 Radijski orkester. — Nedelja, 25. maja: 8 Plošče, 8.30 Telovadba, 9 Čas, poročila, spored, 9.15 Prenos cerkvene glasbe, 9.45 Verski govor, 10 Ura lahke glasbe, 11 Plošče,

11.30 Otroška ura, 16 Zavarovalstvo in svetovno gospodarsko, 16.20 Plošče, 17 Kmet. ura, 17.30 Akademija slopih otrok, 19.30 Nac. ura, 19.50 Slov. ura, 20.30 Vesele večer, 22.15 Radijski orkester. — Ponedeljek, 26. aprila: 18 Zdravniška ura, 18.20 Plošče, 18.40 Dr. Ivo Šori, 19.30 Nac. ura, 19.50 Zanimivosti, 20 Rezervirano za prenos, 22.15 Radijski orkester. — Torek, 27. aprila: 11 Šolska ura, 18 Klavirski koncert, 18.40 Z letalom čez naše kraje, 19.30 Nac. ura, 19.50 Zabavni zvočni tednik, 20 Orgelska ura, 21.15 Radijski orkester, 22.15 Radijski orkester. — Sreda, 28. aprila: 18 Mladinska ura, 18.20 Mladinska ura, 18.40 Nerazrušljivost zakona, 19.30 Nac. ura, 19.50 Šah, 20 Ura lahke glasbe, 21 Plošče, 21.15 Slovenski vokalni kvintet, 22.15 Za dobro voljo in kratak čas.

MED BRATI V TUJINI

Meerbeek-Mörs. Nepričakovano je nam pograbila smrt našega dolgoletnega člana in zastavnišča, 59-letnega tovariša Jerneja Tovornika. Bil je eden najbolj vestnih članov. Mesečnega zborovanja skoro ni bilo brez njega, pa tudi nobene slov. požobnosti. Kot zastavnišča-častnik je spremljal marsikatero rojaka k zadnjemu počitku tu v Meerbeeku, pa tudi v Hochheidach in Lintfortu. Na zadnjem našem zborovanju je bil še prav vesel; 7. aprila je šel na vrt opravljati spomladansko delo, in ko je skoraj končal delo, ga je zadela srčna kap, da je bil pri priči mrtev. Da je bil priljubljen pri svojih tovariših in sosedih, je izpričal njegov pogreb. Pri odprtem grobu se je predsednik Lindič poslovil v imenu družba sv. Barbare in njegovih sotovarišev. Bil je redni naročnik našega časopisa. Vedno je prebral »Slov. gospodarja«, »Domoljubca« in »Rafaela. Doma je bil iz Kalobija. Zapuščena žena in še dve neženjeni hčeri. Njegov sin Jožef je bil tudi dalj časa naš član in blaginjak, vse do preminutve. Bil je vzor naše organizacije. Zvest je ostal veri in svojemu narodu. Naj mu bo tuja zemlja lahka in počiva naj v miru. Ostali družini Tovornik izrekamo globoko srčno sožalje.

d Nesreča izseljenca v Franciji. Delac Joso, rojen 18. marca 1905 v Glavici, sin Jove in Zaje Rožnič, ki se je nahajal od leta 1930 v Franciji, se je dne 12. novembra 1936 v bližini Sennecey le Grand, Lyon, na biciklu zaletel v avto ter se je pri tem smrtno ponesrečil. Sorodniki naj javijo svoje naslove izseljenškemu referentu banske uprave v Ljubljani.

in se smejal. »Toda, saj so duhovni ljudje dobrih src. In če jim porečem: podložnikom gre trda in hudo jih tlačijo... mislim, da bodo zatisnili oko in bodo tlako spregledali. Ali ne meniš tudi ti tako?«

»Tako, da, gospod Vace!«

»Potemtakem bi se noben podložnik ne smel ponuditi na tlako, dokler ga ne pokličejo samostancil«

Senaver je pogledal kvišku in vprašal obotavno:

»Ali naj to ljudem oznanim?«

Gospod Vace je začuden namrščil obrvi: »Ali sem jaz župan ali ti? Kako naj vem, kakšne so tvoje županske dolžnosti? Kmet je težko dihal in si z drhtečo roko poravnal lase na čelo. Gospod Vace ga je pogledal s svojimi drobnimi očmi in se smehljaj. Skozi sončno obsvetljene vrhove hrastov je šumotaje potegnila sapa, in frleč je padel uvel list na zemljo. »In kaj deš, župan, kako naj ravnajo svobodnjaki zaradi zakupnine in davkov?«

Senaver je pomislil, nato je dejal počasi: »Mislim pač, tako kakor je vedno bilo. Odrajtal bomo zakupnino in davek oekrbniku. In to ste vi, gospod Vace!«

»In tudi ostanem! O kresu ste odrajtali prvo polovico davka. Druga zapade o novem letu. Šest mesecev dolgo ni potreba nobenemu svobodnjaku dajati ne drobtinice davka. Tako govori postava in pravica. In samostanci so dobrega srca. Ne zahtevajo več ko to, kar terja pravica in navada. Ali ne meniš tudi ti tako?«

»Da, da, gospod Vace! Od danes do novega leta ne bo noben kmet dajal davka, ne trohe sira, ne zrna žita in ne kaplje medice.«

Gospod Vace je zmajal z glavo. »Kmet! Kmet! Kako si trdega srca!«

»Zakaj, gospod?« je vprašal Senaver z glasom, kakor bi ga kdo stiskal za grlo.

»Le pomisli,« se je smehljaj gospod Vace, »kako dobri možje so duhovni! Hodili bodo po dolini, od ograda do ograda, in bodo žalostne tolažili, razvajali otroke in dan in noč bodo posedali pri bolnikih. Za takšne dobrote ni, da bi človek bil trd, menim, in bi jim moral kdaj poleg zakupnine in davka poslati še polno krošnjo robe... tako, kakršna stoji tamle! To se spodobi! Ali ne misliš tudi ti tako?«

»Da, da, gospod Vace!«

»Sveda, sveda! Dobra reč in vse hvalo vredna! Dobrota se mora poplačati z dobrotol« Gospod Vace je prekižal roke čez prsi in se smejal. »A lej no, kaj mi je baš šinil od glavo... pomisli, župan, kaj se človeku včasih nabodi v sanjah! Včeraj popoldne sem nekaj zadremal, in tedaj mi je bilo v sanjah, kakor da vidim Kapelekerja, kako nese polno cajno robe in gre ven proti Lokijevemu kamnu, in ko tako stojim in gledam za njim, živigne naenkrat ogenj iz njegove hiše. In vso domačijo sem videl zgoreti do tal. Smilil se mi je, para uboga... vse v sanjah, župan... in pomisli, medtem ko hiša še gori, pride mimo mene Kaganhart s culo na hrbtu. — »Kam?« vprašam. »Tja ven,« pravi, »k Lokijevemu kamnu. In jaz mu rečem: »Prav tako, le pojdi! Vidim šo, kako stopi na brv čez Aho... tedaj se zviška zavrti nad vodo drevo in Kaganhart je izginil. Zakličem in pomaganje, a nihče me noče čuti. Vpijem venomer in vpijem, pa prideš mimo ti!«

»Jaz, gospod?« je jeknil kmet.

»Vse v sanjah, župan, sveda samo v sanjah!« se je smejal gospod Vace in se udobno pretegnil. »In glej, krošnjo, tisto, ki stoji tam na klopi... da, župan, to si nesel na plečih. Jaz sem sveda brž vedel, kam si namenjen s svojo krošnjo, potrepijal sem te po rami in pohvalil tvoje dobre srce. Tako sva šla narazen... vse še

Sam je kriv. Petletni Gasperček vleče psička za rep. »Gasperček, to je grdo, da vlečeš ubogega psička za rep.« Gasperček pojasni svojo nedolžnost: »Mama, saj ga jaz ne vlečem za rep. Jaz rep samo držim, vleče pa psiček.«

Kaj berejo črnici? Pred leti je bila ustanovljena v južni Afriki posebna knjižnica za črnice, ki ima svoje podružnice povsod po večjih afriških krajih in mestih. Namenjena je v podporo delovanju šol med zamorci v Pretoriji, nekdanji nemški koloniji, je v tamošnjem listu »Deutsch-Afrikaner« izšlo te dni poročilo o delovanju knjižnice podružnice. Poročilo navaja, da črnici kaj radi segajo po knjigah in sicer predvsem po poučnih, dočim se jim zdi branje zabavnih knjig potrata časa. Prednost dajejo življenjskim posebnostim, ki so v kakršnikoli vezi z Afriko. Zanimajo jih nadalje potopisi, zgodovinske razprave in razni časopisi s podobami. Poročilo dodajava, da se krogi čitateljev z vsakim letom večja, tako so n. pr. v našem afriškem mestecu Germistonu s par tisoč

PO DOMOVINI

Iz raznih krajev

Selca nad Skofjo Loko. Po niti triletnem delovanju med nami nas je zapustil naš g. kaplan Janko Oblak in odšel v Novo mesto. Leta, ki jih je preživel gospod med nami, so bila leta plodnosa in dela. Povsed: v cerkvi, v šoli, v društvi je gospod Janko poštvalno in nesebično deloval za dobrobit svojih vernikov. Hudo nam je, ko se poslovljamo od njega. Ne bomo ga pozabili. Bog naj mu povrne vse dobrote, ki smo jih od njega prejeli in naj ga blagoslovlja na nadaljnji poti življenja. — Mohorjani.

Vače. Pred nekaj dnevi smo imeli pri nas požar, ki bi bil lahko postal usoden za naš kraj. Pri tej priliki se je zopet izkazalo, kako potrebna bi bila izdatnejša preskrba Vač z vodo. Za slučaj požara prihajajo vpoštev edino vodnjaki na trgu, pri župnišču ter vodna greznica, ki jo je zgradil l. 1935 g. Kristan. Zlasti Kristanova greznica se je izkazala ob tem požaru kot primerna, dočim je vodnjak na trgu preglobok za brizgalne, vodnjakova črpalka pa rada odpove. Nujno potrebno bi bilo, zgraditi na spodnjem koncu Vač še eno vodno greznico, v vsakem oziru bi bilo pa rešeno vprašanje pitne vode in gašenja požarov, če bi se zgradili iz vodice prepotrebni vodovod.

Mali Kamec. Dne 15. aprila smo spremili k razpisu požitku kmeta Jerneja Bavec. Nagloma je odšel od nas. Zjutraj so ga dobili mrtvega v postelji. Bil je dobrega srca in zelo izobražen. Veliko je bral; posebno »Domoljubac« je rad imel. S svojim modrim gospodarstvom je bil sosedom dober vzgled, zlasti v živinoreji. Pred 30 leti se je priselil v našo vas, pa se je takoj priljubil vsem. Bil je vedno vesel in dobre volje. Jeze in sovražnja ni poznal; krivico je znal vedno hitro odpustiti in pozabiti. Poživaj v miru, dragi sosed! Tvoje dobro družino naj tolaži Bog!

Gabrje pri Brusniceh. Pretekli teden bi postal občje spoštovani posestnik Alojzij Saje skoraj pogorele in z njim, lahko rečemo, polovica vasi, da niso pravočasno opazili plamena, ki je žvilgal izpod Sajevega poda. Hitro so nastavili cevi na

bližnji hidrant vodovoda — in ognja ni bilo več. Hvala Bogu, da imamo vodovod. Lahko smo ponosni nanj, čeprav še ni plačan. 'mamo pa trdno voljo, da dolg poravnamo, da nam ne bo zrastle šez glavo. Le sloga bratje, pa bo šlo, nič bat!' — Ne bosta več gledala Trdnovega vrha Rajk Jože iz Gabrja šte. 93 in Mrak Jože s šte. 25, ki sta nas pred kratkim zapustila za vedno. Mrak je bolehal že dolgo časa; imel je raka na ustnici; strašno je trpel, iskal je pomoči v Zagrebu, a bilo je prepozno. Upajmo, da ta dva, soseda v življenju, uživata vedno soseščino tam, kjer ni boleznin, ni težav, kjer je vedno veselje.

Št. Gotard. Dne 5. marca je umrl v Podzidu Podbevshek Simon, p. d. Mlinar, v starosti 75 let. Bil je skrben in varčen gospodar ter se udeleževal tudi pri šolskem in občinskem odboru. Naj v miru počiva! — Kat. prosvetno društvo v Št. Gotardu vzpizori na gotardovo nedeljo 9. maja ob

NOVI GROBOVI

d Odprt stoji nam paradiz in vrata vanj je sveti križ. V Ljutomeru je umrl trgovec Franc Repič. — V Gradcu je preminula Pavla Suttner roj. Rus, soproga bivšega ljubljanskega urarja. — V Trzinu je zapustila solzno dolino soproga postajnačelnika Ana Beravs roj. Koželj. — V Kranju je v Gospodu zaspala posestnica Jerca Oščjak. — V Polju pri Podčetrtku je izdihnila svojo dušo Terezija Dobrave, sestra župana. — V Starem trgu pri Ložu so položili v grob 80 letno Ivančo Kraje. — Na pokopališču sv. Kaceljana pri Zalcu so djali v grob soprogo posestnika in gostilničarja Pepco Tržan. — V Biški vasi pri Mirni peči je umrl posestnik in gostilničar Anton Spendal. — V splošni bolnišnici v Mariboru je zapustil solzno dolino Radovan

3 popoldne v društveni dvorani po povesti dramatizirano igro: »Mlinarjev Janez«. Dobodek je namenjen gasilcem in Marijini družbi. Prav vsi vjudno vabiljeni!

Trška gora pri Novem mestu. Zvonovi božjepotne cerkve na naši gori privabijo ob gotovih praznikih stotine Marijinih častilcev. Tudi očarljiva krasota te najlepše dolenske gore privablja marsikoga. Žal pride ob takih prilikah tu sem tudi marsikdo, ki ga ni vesel ne Bog ne pšteni in dostojni ljudje. Le prepogosto se tu pojavljajo gruče »izletnikov«, ki omamljeni od alkohola preklinjajo in kvantajo, da je groza. Zanimivo je, da so v tem pogledu takozvani inteligentni marsikdaj nedostojnejši kot zadnji blapec. Ali je čudno, da podivja kmečki fant, ko vidi v »svetu narodca« tako nizkote zglede? Gospode in dame, ki hodijo z nedostojnim obnašanjem skruniti našo božjo pot, bomo prihodnje s koprivami nagnali nazaj v mestne bezaze, kamor spadajo.

d Draginja naražala! Kljub temu, da so vsi tovarnarji podražili svoje izdelke za 10—26%, prodaja Stermeeki — Celje, sedanjo zalogo po starih cenah. pridiite kupit oziroma naročite hitro, da ne zamudite te ugodne prilike!

Cvetko, učitelj v Cezanjecih. — V Pobrežju pri Mariboru so djali v grob posestnika Josipa Snuderla. — V Prevaljah je umrla hčerka posestnika Ana Pauše. — V Kostrivnici je zaspala v Gospodu 78 letna Terezija Ogriček roj. Vrečar. — V Ormožu so pokopali 86 letno vdovo po odvjetniku Ano Petovar. — V Ljubljani so umrli: vdova po prisilnem pazniku Ivana Kunstelj, vdova po profesorju in direktorju učiteljskega v Kopru Marija Markelj roj. Gazulli, zvanjenik drž. žel. v p. Valentin Kristan, trgovec Mihael Vlah, višji davčni upravitelj v p. Karel Tavčar, uslužbenka drž. železnice Marija Zdešar, železničar v p. Peter Miklavec, posestnik Franc Smole, mestni delavec v p. Kastelic Ignac, dijakinja mestne realne gimnazije Desanka Ilaš in soproga fin. nadpreglednika v p. Josipina Vidmajer. Daj jim, Gospod, večni mir!

prebivalci izposodili leto le po št devilo šest tisoč knjig. Medtem pa v Evropi številno vestnih čitatelejev neprestano pada.

Čuden doživljanje. Iz Kanade poročajo sledeče: Vodja Irokezov z imenom »Siva sova« je znan kot strasten lovec, nad 10.000 jelenov in srn je padlo pod njegovimi streli. Nekoč je zadel na tropu, katere je po vrsti mrtvo zadel s svojo kroglo, zadnja srna pa ni lakala rešitve na begu, narveč se je v par skokih približala lovcu in se vlegla pred njegove noge. »Siva sova« od tistega trenutka naprej ni več lovil. Prosil in dobil je službo državnega gozdarja in dneve skrbno čuva nad divjačino. Po tistem doživljanju ni več ustrelil nobene živali. Nedavno je bil »anovan za vrhovnega gozdarja province Saskatchewan, ljudstvo pa ga splošno nazivlja »zaščitnika divjačine«.

Smri pod vodo nastopi po Lehrtu najzgodneje v 7 min. zaradi poškodovanja podaljšane mozga in nedostajanja kisika. Pokosa, da bi obudili nezavestnega utopljenca, zato se smrti prekiniti pred 20. minuto.

v sanjah, župan... in ko se vračam domov skozi Unterštajnov les, naletim na medvedjo jamo. In kaj meniš, kaj sem videl v njej? Senaver je samo odkimal; nobene besede ni spravljal čez ustnice. »Medved je stal v jami, svetla kri se mu je cedila iz gobca in po šapah, in pod njim, pomisli, kmet, pod njim je ležal tvoj fant, Rudlib. Groza me je strela... tak priden, čeden dečko!... tako se mi jo zasmilil, da sem, ne meneč se zase, skočil v jamo in sunil v nožem. Medved je padel, toda tvojemu fantu ni nič več pomagalo. Konec je bilo z njim! Hotel sem še zavpiti za teboj; vrni se... ali tedaj sem se prebudil. Kaj deš, župan? Takole blodi človek v sanjah!« Gospod Vace je nad glavico meča zapleskal z rokami in smeje se gledal kmeta.

Senaver ni imel nobene kaplje krvi več v obrazu; roke so mu ohlapno visele ob telesu.

»Kaj pa je, kmet? Pa ne, da bi te prestrašile moje sanje?« je vprašal gospod Vace in vstal. Prijazno je potrepil Senaverja po rami. »Kaj boš, saj so bile samo sanje. Fant živi in je zdrav in vesel! Seveda, to je res, moje sanje se navadno uresničujejo. A bodi brez skrbi! Saj se moje čerajšnje sanje ne morejo uresničiti, ker bi moral prej ti nesti krošnjo ven k Lokijevemu kamnu... in krošnja tam, to si povedal sam, je namenjena za planšarje. In župan vendar ne bo legal, kajne?« Gospod Vace je pokimal kmotu in šel, da bi zajahal konja. Ko je bil v sedlu, se je ozrl dol na Rudliba. »Čeden dečko, županik je zaklical čez ramo proti kmetu, ki je stal še vedno pri hrastih. »Čeden dečko! Želim mu, da bi srečno dorasel v možak! In smejoš se je odjezdil gospod Vace skozi vrata.

Rudlib je stekel k očetu in se ob pogledu nanj prestrašil. »Kaj vam je, oče?« je boječe vprašal. »Mar vas je kaznoval?« Senaver je globoko dihnil in odkimal. »Go-

vorite vendar, oče. Ali je bil krivo, ker sem povedal, za koga je krošnja namenjena?«

Zopet je kmet odkimal. »Povedal si samo resnico!«

»A kaj je vendar bilo?« je vprašal fant z rastočo skrbjo. »Saj je vendar govoril tako prijazno z vami!«

Senaver se je hripavo zasmel. »Ali tega nisi že nikoli slišal? Čim lepše spreminja gad barvo, tem bolj je strupen!«

»Oče?«

»Ne sprašuj več, Lilib! Pojdi v hišo in se pripravi, da odideš na planino.«

»A saj moram vendar krošnjo...«

»Pusti krošnjo v miru,« je mu naglo segel kmet v besedo. »To reč oskrbim sam. Pojdi, fant, pojdi!«

Rudlib ni več spraševal; žalosten je pogledal očetu v obraz, nato se je okrenil in odšel počasi v hišo. Ko je sedel v veži na nizkem ognjišču in si zavezoval z jermenom čevlje, je opazil skozi odprta vrata, da je stopil na dvorišče Kepeleker s svežnjem na rami. Senaver je govoril s sosedom; nato je Kepeleker s svojo culo zopet odšel. Po vrsti so prihajali tudi drugi: Kirngaser in Berenlohner, Vinklerjev, Svajger in Valdhavzer — Senaver je govoril z njimi in vsak je odnesel zopet domov, kar je bil princel. Kaganharta ni bilo — gotovo se ni bil mogel zediniti z ženo. Prišel je pa nekdo, ki ga Senaver ni bil nič pričakoval: Ajgel, oglar.

»Ali si čul, župan, ali si čul zvon?« je vprašal stavec ves razburjen in kazal s palico proti Untersberku.

Senaver je prikimal. »Tvoje kopiche ni daleč od Lokijevoga kamna... gotovo si brz tekel tja, kajne?«

»Seveda sem!«

»In čemu prihajaš k meni?«

Iz naših društev

St. Vid nad Ljubljano. V nedeljo, dne 4. aprila je priredila Blaž Potočnikova žitarnica ali pa rečimo kar: naša gmđ učiteljica Minka Zirovnikova v Ljudskem domu proslavo materinskega dne. Na bitvo polna dvorana gledalcev, med katerimi je bilo največ muter, je popolnoma prišla na svoj račun. Močan aplavz je nagradil vse točke sporeda z odkrito hvaležnostjo. — V sredo, 7. t. m. pa je Blaž Potočnikova žitarnica zaključila svojo bogato in plodono letošnjo sezono s prireditvijo prosvetnega večera. S ponosom lahko zre naša žitarnica na svojo 71. leto uspešnega delovanja za narodov napredek. Jeseni — če ne morda še kaj prej — pa zopet na evidenci na prosvetnih tleh.

Sneberje-Zadobrova. Dramatični odsek Pevskega društva ponovi v nedeljo, dne 25. aprila ob pol 8 zvečer veseligojo v 3 dejanjih »Matjev Matijac«. Ker je s to prireditvijo zaključena letošnja sezona, vabimo še prav posebno vse prijatelje našega društva.

Craute. Prosvetno društvo bo zaključilo letošnjo igralsko sezono v nedeljo, dne 25. aprila s igro »Mejniki«. Predetavi bosta ob 3 popoldne in ob 8 zvečer v dvorani. — Vljudno vabljeni!

St. Jurij pod Kumom. Veliko zanimanje za društvo, predavanje in fantovske večere kažejo pri nas fantje. V lepem Mevilu so se to timo udeleževali sestankov in tudi sami večkrat nastopali z govori. Zadnji fantovski sestanek preteklo sredo je bil namenjen kmečkemu vprašanju. Kot močje za Kmečko zvezo, tako so tudi fantje pokazali, da se zanimajo za svoje stanovsko kmečko gibanje. Zbrali so se v lepem Mevilu ta večer skupno z zastopniki krajevne Kmečke zveze. Na tem sestanku so govorili fantje sami. Nastopilo jih je šest in so vsi govorili o perečih kmečkih zadevah in potrebah. Navzoči so njihova izvajanja z navdušenjem sprejeli in ob zaključku sestanka ustanovili odsek Mladinske kmečke zveze. Ako bo tako v kmečkih vrstah samih raslo zanimanje za svoje stanovske zadeve potem ni dvoma, da bodo tudi kmetje dosegli in priborili boljše čase svojemu stanu. Samo vztrajati bo treba.

Brusnice pri Norem mestu. Spevograda, ki jo je priredil prosvetni odsek naše gasilске čete 11. aprila, je izborna uspeša. Igralci so rešili svoje vloge v splošno zadovoljnost gledalcev, ki so napolnili dvorano v gasilskem domu. K uspehu je seveda tudi pripomoglo lepo ozadje in reklamni plakati, ki jih je narisala naša gospodična učite-

ljica Danica. Hvala vsem sodelujočim in hvala vsem, ki ste prišli gledat, ker s tem pomagata našemu društvu, ki pomaga zopet vam v sili. — Ze sedaj premišljujemo, kako bi najbolj dostojno proslavili 25 letnico obstoja naše čete. 8. avgusta bomo imeli blagoslovitev saslave, ki smo jo že naročili. No, pa še to povemo, da smo dobili že botra in botrico v osebi novomeškega župana dr. Plenška in njegove soproge. — Hribi val beli so... Pa ne radi snega, ampak, ker češnje cveto. Vreme pa zopet nagaja. Ravno sedaj, ko bi si želeli sonca, dežuje; to je slabo za cvetje. Pa ne godrnjamo; pretekli petek so imeli tudi v bližnjem Podgradu vse belo: toča je padala, za tri prste debela plast je pokrila podgorako revščino, cvetje pa na tleh. Bog se nas usmili in varuj nas hudega...

Artiče pri Brečicah. Slajno »Materinsko proslavo«, ki sta jo priredila Marijina vrtec in Prosvetno društvo nam bo ostala v neizbrisnem spominu. Naši ljudje niso že dolgo naša zapuščali polne žolske dvorane s tolikim zadovoljstvom, kot minulo nedeljo. Za uvod je zapel mladinski pevski zbor pesnico »Je angel Gospodov« pred lepo razsvetljenim Marijinim kipom. Sledile so prav ljube deklaracije v pozdrav materam. Nato so članice deklilškega kroška izvajale simbolično vajo v krasnih savinjskih narodnih nošah. Globoko zasnovan govor g. prof. Bogoviča iz Maribora je marsikateri materi izbral solzo v oko. Mnogo prav veselega razpoloženja pa sta izvali igri »Potočarska sirača« in »Pavelčkova pištalica«. Z vsem zanimanjem pa smo sledili poslednji točki sporeda rajanje po narodni pesmi »Slovensko deklet in »Gor čez izaroz«, ki sta zelo ugajali. Za tako skrbno posrečeno proslavo se moramo zahvaliti učiteljici gmđ. Pograjci, ki je položila v to prireditev toliko truda in skrbi. Za njeno prizadevanje je bila gospodična vsaj deloma nagrajena ob proslavi z obilnim priznanjem.

Bogoljub

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v bakrotisku. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

Za žene in dekleta

Dne 25. aprila, to je našo četrti nedeljo po vel. noži bo v Ropnjah v samostanu zborovanje kmečkih žena in deklet za Gorenjsko. Pričetek zborovanja je popoldne ob 2. Na zborovanje so prav toplo vabljene vse kmečke žene in dekleta, posebn. pa vabimo odbornice društva absoventki kmet, gospodarstvih šol, ker je po zborovanju takoj društvena seja. Žene in dekleta, pokličimo svojo stanovsko zavest a tem, da se polnoštevilno udeležimo tega zborovanja!

Velik shod »Agrarne misli« v Veliki Plani

Prijatelji društva »Agrarna misel« so organizirali dne 4. t. m. shod v Veliki Plani, na katerega so povabili predsednika društva g. dr. Milorada Nedeljkičoviča, ki se je vabilu zelo rad odzval in imel pri tej priliki predavanje »Uredba o razdolžitvi kmeta z ozirom na današnje stanje našega poljedelstva«. Zanimivo je zlasti, da so prišli na shod, ki se ga je udeležilo veliko število kmetov, pristaši raznih političnih in združnih organizacij in so vsi izjavili, da so pripravljeni sodelovati z društvom.

Govor g. dr. Milorada Nedeljkičoviča, ki je bil jako prepričevalen, je napravil na vse prisotne velik vtis. Bistvo njegovega govora je bilo razlaganje o težkem stanju vasi in poljedelstva in o načinu, kako bi se to stanje poboljšalo.

Nato je govorilo še več govornikov, med katerimi so bili zlasti pomembni govori g. dr. Bojana Pirca, Marka Balača in Nike Pavloviča. G. dr. Bojan Pirc je pozdravil shod v imenu Slovencev in je zlasti poudaril, da imajo vsi kmetje od Triglava do Vardarja enake interese in da vsakdo, ki v kateremkoli pravcu deluje na to, da razdvoji kmeta, ni njegov prijatelj. Nadalje pove, da imajo kmetje v Sloveniji svojo »Kmečko zvezo«, ki se je obiržala navzlic vsem oviram in zadržkom, na katere je našletela v svojem delovanju. Ona aktivno sodeluje z društvom »Agrarna misel«. Poziva brate Srbe, da sledijo primeru svojih bratov Slovencev in da vstopijo v »Agrarna misel«. G. M. Balač je govoril o skupnih težavah kmetov tako Srbov kakor Hrvatov in je poudaril, da lahko samo skupno in složno delo enih in drugih prinese koristi kmetkemu ljudstvu in državi. G. Niko Pavlovič je pozdravil zborovalce v imenu Barančev.

W. Hauff — I. O.:

Pravljice

»Tudi men: se tako godi,« pristavi mladi zlatar, »povešati poslušam nad vse rad in mojster v Regensburgu mi je moral kajige naravnost prepovedati, da nisem preveč povesti bral in pri tem dela zanemarjal. Zato nam le kaj lepega podaj, šestilar, vem, da bi nzm lahko pripovedoval, dokler ne napoči dan, pa bi še ne bil pri kraju s svojo zalogo.«

Šestilar je pil, da bi se okrepečal za pripovedovanje, in je pričel takole:

Pripovedka o goldinarju dirjaču.

Na Zgoranjem Svabakem stoji še dandanes zidovi gradu, ki je bil nekoč najznamenitejši v vsej deželi, Strmola. Dviguje se na okrogli, strmi gori in z njegove v nebo kipeče višine se vidi daleč in neovirano v deželo. Tako daleč in še mnogo dalje, kakor se vidi ta grad po deželi okoli, je bil hrabri rod Strmolarjev strah ljudi in njihovo ime so poznali in častili v vseh nemških deželah. Pa je živel pred več sto leti, mislim, da je bil smodnik komaj iznajden, v tej trdnjavi da je bil smodnik komaj iznajden, v tej trdnjavi Strmolar, ki je bil po naravi svojevrsten človek. Ni se moglo reči, da bi bil svoje podložnike stiskal ali da bi bil s svojimi sosedi živel v prepiru, vendar ga ni nihče rad srečal zaradi njegovega temnega pogleda, nagubanečnega čela in kratkobesednega, odurnega vedenja. Malo ljudi je bilo razen grajske družine, ki bi ga bili kdaj slišali prav govoriti, kakor govore drugi ljudje; kajti če ga je kdo srečal in je brž potegnil z

glave čepico, stopil kraj poti ter dejal: »Dober večer, gospod grof, danes je lepo vreme.« je grof odgovoril: »Neumnost ali »Ze vem«. Če pa ni kdo kaj prav napravil glede njega ali njegovih konj, če ga je srečal v soteski kmet z vozom, da ni mogel na svojem vranu zadosti hitro mimo, se je vsula nađenj ploha jeznih kletvin, vendar se ni nikoli slišalo, da bi bil o takih prilikah kdaj kmet: pretepel. Ljudje pa so ga imenovali »hudo vreme s Strmolac«.

Hudo vreme s Strmolca pa je imelo ženo, ki je bila živo nasprotje od njega, mila in prijazna kot poluladanski dan. Često je ljudi, ki jih je bil njen mož s trdimi besedami razžalil, s svojo prijaznostjo in ljubeznivimi pogledi zopet z njim spravila; revežem pa je izkazovala dobroto, kjer je le mogla, in ne petna vročina ne snežni metej je ni zadrževal, da bi ne bila šla z gore v dolino, kjer je obiskovala uboge ljudi ali bolne otroke. Če jo je na takih poteh srečal grof, je zarenčal: »Ze vem, neumnost« in je jeznil dalje. —

Marsikatero drugo ženo bi bilo tako odurno vedenje ostrašilo ali oplašilo: mislila bi si bila: kaj me brigajo reveži, če jih ima moj gospod za neumnost; drugi zopet bi se bila morda iz ponosa ali nejevolje ohladila ljubezen do tako odurnega soproga. Vsega tega ni bilo pri gospe Hedviki s Strmola, ljubila ga je prej ko stoji, mu skušala s svojo lepo roko izgledati gube z rjavega čela in ga je ljubila in častila. Ko pa ji je nebo čez leto in dan naklonilo mladoga grofiča za vezilo, ni nič manj ljubila svojega moža in je pri tem vendarle vršila nasproti svojemu sinčku vse dolžnosti nežne matere. Tri leta so pretekla in strmolski grof je videl svojega sina le ob nedeljah, ko mu ga je

RAZNO

Kruh iz faraoskih časov. Protestantovski pastor Philipson v Jutlandiji je pred nekaj leti dobil dve pšenični zrni iz žitnice, katero so naši v grobu faraona Tutankamona. Mož je bil radoveden, ali bodo ti pšenični zrni vzkalili, in jih je zato doma vaejal. In glej! Zrni sta vzkalili in pognali vsaka po en klas, na katerih je bilo 11 zrn. Teh enajst zrn je pastor drugo leto spet vaejal in delal tako več let. Danes ima Philipson že tako žetev, da bo iz zrn lahko napekel več hlebec kruha, pri tem pa se lahko polivalil, da je kruh iz žita egiptovskih faraonov. Zato pa njegov kruh seve ni nič boljši od drugega pšeničnega.

O možu, ki je izumil dizansit. Leta 1833 se je rodil v predmestju švedskega glav. mesta Stockholm kot sin revnega učitelja — Alfred Nobel. Obiskoval je samo ljudsko šolo, po lastnem trudu pa postal slaven kemik. Posrečilo se mu je izum smodnika. Ker je bil vnet zagovornik miru, je svoj izum namenil pridobivanju zemeljskih zalozdov, gradnji velikih prometnih

IZ ŽIVLJENJA KMEČKIH ZVEZ

Kako je drugod

Belgijska kmečka zveza.

Belgija je demokratična država in pravem pomenu besede, zato je razlika med Nemčijo in Belgijo zelo občutna. Kakor so v Nemčiji danes vse organizacije prisilne, tako so v Belgiji popolnoma svobodno zgrajene in se tudi svobodno gibljejo. Razlika med tema dvema državama je v tem pogledu naravnost očitna, hkrati pa zelo poučna.

V Belgiji obstoja več kmečkih organizacij, a med njimi sta najvažnejši dve: Narodna zveza belgijskih strokovnih kmečkih združenj (valonska organizacija) in belgijska kmečka zveza (flamskega porekla). Prva ima svoj sedež v belgijskem glavnem mestu Bruslju, druga pa v provincialnem mestu Leuvenu. Narodna zveza hoče biti v religioznem pogledu popolnoma brezbarvna, kmečka zveza pa izrečno poudarja, da je zgrajena na katoliških temeljih in izvršuje s svojimi mladinskimi organizacijami poleg vsega drugega tudi naloge katoliške akcije.

O belgijski kmečki zvezi se upravičeno trdi, da je med najboljšimi kmečkimi organizacijami na svetu sploh. Pretežno večino članstva tvorijo flamski kmetje, le nekaj je tudi valonskih in nemških. Zanimivo je, da se razmere flamskega kmeta zelo razlikujejo od onih valonskega. Flamski kmetje so po večini manjši in srednji posestniki, ki obdelujejo svojo zemljo pretežno s svojo družino, ne pa s trumami tujih delavcev, kakor valonski. Zato je tudi način življenja med flamskimi in valonskimi kmetovalci različen, različno mišljenje in čustvovanje in zelo različne temperament. Flamske kmetije so precej podobne našim, tudi življenje na njih sliči našemu. Zlasti se pa lahko primerja obojna globoka vernost, ki je prav tako flamskim kakor našim kmečkim domovom vtisnila raven pečat.

Znato je pa razlika raven flamskega in našega kmeta. Na eni strani je to razlika (ki gre v dobro flamskemu kmetu) moči razložitosti z gospodarstvenim položajem kmečkega stanu v Belgiji, ki zavzema z ozirom na pasivnost Belgije v kmetijski proizvodnji mnogo bolj upoštevano mesto mimo našega; na drugi strani pa gre dobro gospodarsko stanje flamskega kmeta na rovaš njegove odlične

stanovske organizacije, ki je tako močna in vplivna, da preko nje nikakor in nikoli ni mogoče iti na dnevni red. Kaj je vse flamska Kmečka zveza že dobrega storila za svoje članstvo v teku svojega 46 letnega obstoja je vidno pri vsakem koraku na tamkajšnjih kmetijah in domovih, še bolj pa na zdravi zaveženosti flamskega kmečkega stanu. Kjerkoli je kaj naprednega, lepega, koristnega, povsod je zdaj organizacija. Kako so pa tudi kmetje nanjo ponosni!

Belg. kmečka zveza obsega v organizatornem oziru vse kmečko ljudstvo. Samostojni gospodarji so organizirani zase (cca 120.000 članov), gospodinjje zase (cca 115.000 članic) in kmečka mladina zase in sicer ločeno fantje in dekleta (cca 40.000 članov in članic — mladinska organizacija je stara šele 10 let). Vsak teh odsekov tvori del celokupne organizacije in ima svoje glasilo: gospodarji »De Boer« (t. j. »Kmet«), gospodinjje »De Boerin« (t. j. »Kmetica«), mladina »De B. J. Ber« (t. j. »Mladi kmet«). Ti listi so v prvi vrsti organizatornega značaja, prinašajo pa tudi strokovno in leposlovno vsebino. Čisto strokovni so: »Onze Ploeg«, (t. j.

Zaplana. Prejšnji teden je po več kot 30 letnem župnikovanju zapustil našo faro g. duh. sv. Ivan Miheleč ter odšel v pokoj. Težko je bilo slovo njemu in faranom! Lahko rečemo ob tej priliki, da se je gospod v dobi svojega župnikovanja popolnoma živel v planinski kraj in ljudi, katerim je bil vseskozi vzoren in obojetovski skrben vodnik in učitelj. Že naj mu Bog da zasluženi odpočitek dolgo uživati v miru in zadovoljnosti! — Novega dušnega pastirja smo prejeli v osebi g. Ivana Hrovata, kateremu želimo, da bi se med nami počutil ravno tako dobro kot njegov prednik. Sprejeli smo ga po slovenski navadi! — Dekleta, ki so preko zime posežala v kolj gospodinjski tečaj, so nas to nedeljo povabila na razstavo, kjer so pokazala svojo spretnost in znanje. — Zanimivo je to, da je prejšnji dušni pastir podelil zakrament sv. zakona prvič Dolnarjevemu očetu in materi pred 30 leti, zadnja poročenka v Zaplani za časa njegovega župnikovanja je bila pa njuna hči Micika. — Frovetno društvo bomo ustanovili v nedeljo 2. maja.

»Naš plug«, »Pluim en Kleinvee« (t. j. »Perutnina in male živali«) in »Tuinbouwberichten« (t. j. »Vrtnarska poročila«), čisto organizatorne pa »Onze Gids« (t. j. »Naš vodnik«). Vse te liste, ki so deloma tedniki, deloma 14 dnevniki, deloma mesečniki, izdaja kmečka zveza in še s tem kaže, kakšna ogromna sila diha iz te organizacije.

Najmanjše edince obstojajo po farah. Celokupno članstvo ene fare je porazdeljeno v posamezne skupine, oz. delovne enote: odsek za gospodarje, odsek za gospodinjje, odsek za fante in odsek za dekleta. Vsak teh odsekov je v poslovanju popolnoma samostojen, ima svoj odbor in tudi svoj program. Da je pa delo enotno usmerjeno, obstoja v vsaki fari nekaj osrednji odbor, v katerem so zastopani vsi navedeni odseki. Ta osrednji odbor določa delokrog posameznim odsekom in uravnava vse delo v isti cilj. Poleg naštetih odsekov spada v okrilje tarne kmečke zveze tudi kreditna zadruga tistega kraja in vse druge kmečke gospodarske zadruge in fari. Na ta način more biti že v vsaki krajevni kmečki zvezi vse stanovsko in gospodarsko javno udejstvovanje popolnoma enotno, kar je za uspeh ogromnega pomena.

Višja organizatorna edinica je nekaka okrajna zveza, ki rešuje zadeve celega okraja in so v njenem odboru zastopniki vseh krajevnih zvez; še višja enota je organizirana po pokrajinah, najvišja pa je osrednja kmečka zveza s sedežem v Leuvenu, kjer je glavno tajništvo in centralni odsek. Tu clovek šele prav začuti, kaj premore organizirana kmečka sila. Ogromne hiše, cele palače, po njih pa vse mrgoli! Saj je samo v centrali nastavljenih čez 600 uradnikov, pa imajo vsi polne roke dela. Vse to ogromno imetje in ves ta široki aparat je zgradila svobodna združitev kmečkih ljudi pri narodu, ki ne šteje niti 4 milijone duš!

Poleg društvene poslovne centrale, ki ji tvori hrbenico glavno tajništvo, razdeljeno v posamezne odseke (kakor zgoraj navedeno za fare), je v okrilju centrale tudi osrednja nakupovalna in prodajna zadruga z ogromnimi skladišči, dalje osrednji denarni združni zavod, nekaka združna zveza, ki izvršuje pri vseh včlanjenih združenjih tudi reizične posle in vse združno udejstvovanje enotno usmerja, in končno velika zavarovalnica, ki hrani v svojih tresorih okrog 220.000 zavarovalnih polic in kamor se letno steče okrog 60 milijonov belg. frankov (cca 100 milijonov dinarjev) premij. Osrednji denarni združni zavod in zavarovalnica tvorita stržen gospodarski moči celotne organizacije.

Upravni odbor belgijske kmečke zveze sestavlja

ost in predorov. Začel je graditi tovarne za dinamit po vsem svetu. Njegov strašni izum pa je kmalu postal važno vojno sredstvo, ki je mahoma spremenilo dotedanjo tehnično vojskovanje. Na tihoro je začela kositi bela smrt na vojnih poljanah, zločinci so se začeli posluževati učinkovitega morilnega sredstva. Vse to je Nobela zagrenilo življenje in odteje je neprestano mislil, kako bo krivico, ki jo je povzročil njegov izum, popravil. Svoje veličansko premoženje je namenil podvigu človečanske kulture in zaslugam za svetovni mir. Vsako leto se razdelijo v Stockholmu velike nagrade za svetovne uspehe v naravoslovju, kemiji, zdravništvu, slovu in za zasluge za svetovni mir. Dolga vrsta učenjakov je že bila deležnica velike nagrade. Med njimi je tudi ljubljčan prof. Pregl, ki menda sedaj živi v Gradcu.

Tudi za framasonje je prišla ura. Dolgo so ti volkovi v ovčjih čbaciilih, kiteni po mogotcih tega sveta, nemoteno vršili svoje krivno delo proti Cerki in državi. Koliko krivic in krvi imajo na vesti, bi vedele povedati

dojilja podala. Tedaj ga je gledal nepremično, mrmral nekaj v brado in ga dal dojlji nazaj. Ko pa je malček znal reči oče, je podaril grof dojlji goldinar — otroku pa ni pokazal prijaznejšega obraza.

Ob tretjem rojstnem dnevu pa je dal grof svojemu sinu prve hlačiče in ga oblekel krasno v baržun in svilo, potem pa je zapovedal, naj pripeljejo njegovega vranca in še drugega lepega konja, vzel otroka v naročje in se odpravil, da bi šel z njim žvenketajoč z ostrogami po stopnicah na dvorišče. Gospa Hedvika je ostrmela, ko je to videla. Sicer je bila vajena, da ni povpraševala kam gre in kdaj se zopet vrne, kadar je jezdil iz gradu, a tedaj ji je skrb za otroka razvezala jezik. »Ali odjedzite iz gradu, gospod grof?« je rekla; ni ji dal nobenega odgovora. — »Čemu pa jemljete malčka s seboj?« je vprašala dalje. »Kuno pojde z menoj na sprehod.«

»Že vem,« je odvrnilo hudo vreme s Strmola in stopilo naprej; ko pa je bil na dvorišču, je prijel dečka za nožico, ga dvignil hitro na sedlo in privezal trdno z ruto, nato pa se je zavihtel na vranca in odjezdil skozi grajska vrata, držeč konja svojega sinčka za uzo.

Malček je bil sprva ves radosten, da je jezdil z očetom v dolino. Ploskal je z rokami, se smejal in trepljal konjiča po grivi, da bi hitreje tekel, grof je bil tega vesel in je večkrat ponavljal: »Boš še vrl dečko.«

Ko pa sta prišla v dolino in je grof konja hitreje pognal, je malček zgubil pogum, prosil je najprej prav skromno, da bi oče jezdil bolj počasi, ko pa je šlo vedno hitreje in je silen veter ubogemu Kunu skoraj sapo zaprl, je pričel tiho jokati, postajal je vedno bolj nepotrpežljiv in se nazadnje drl na vse grlo.

»Že vem, neumnost,« je zdaj začel oče. »Ti tuli

mladič že, ko je prvič na konju; tiho ali — A ta trenutek, ko je hotel s kletvijo sinčka spodbuditi, se spne njegov konj in vjeti drugega konja mu zdrknejo iz rok. Imel je zadosti opravka s svojo živaljo in ko nazadnje konja pomiri in se plašno ozre po okrogu, vidi njegovega konja, ki prosto in brez malega jezdeca dirja proti gradu.

Četudi je bil strmolaki grof sicer trd, mrk mož, ga je vendar ta pogled v srce zbolel; bil je prepričan, da leži njegov otrok razbit na polti, in pulil si je brado in stokal. Jezdil je nazaj, toda nikjer ni bilo sledu o dečku; že je bil mnenja, da ga je splašeni konj treščil morda v občestni jarek. Kar zasliši za seboj otroški glas, ki je klical njegovo ime; urno se obrne — glej, tam sedi stara žena nedaleč od ceste pod drevesom in ujčka malčka na kolenih.

»Kako pa je prišel deček tebi v roke, stara čarovnica,« zavpije grof ves srdit; »takoji mi ga prinesi semkaj!«

»Ne tako hitro, ne tako hitro, Vaša milost,« se smeje stara, grda žena, »lahko bi se še ponezarečili na svojem ponosnem konju! Kako mi je prišel spodil v roke, vprašate? No, njegov konj je splašal dirjal in on je lo še z eno nožico visel privezan in lasje so se mu skoraj dotikali tal, pa sem ga prestregla v svoj predpasnik.«

»Že vem!« vzklিকে strmolaki gospod nejevoljno, »daj mi ga sedaj sem; ne morem stopiti s konja, ker je divji in bi ga lahko udaril.«

»Podarite mi dirjača!« odvrne žena ponižno proseč.

»Neumnost!« zavpije grof in ji vrže nekaj viharjev pod drevo.

»Ne, dirjača bi rabila,« nadaljuje ona.

6 odbornikov (predsednik, podpredsednik, tajnik in 3 odborniki), glavni odbor pa 34 članov, ki jih zastopniki posameznih krajevnih edinic izvolijo na občnem zboru. Upravni odbor vodi s sodelovanjem in podporo glavnega odbora preko glavnega tajništva vse delo celotne organizacije. To delo obseja v tem, da se širi stanovstva in strokovna izobrazba kmečkega ljudstva, da se preko združnih združenj ugodno vnovčujejo kmetijski pridelki in obratno za kmečke potrebe nabavljajo potrebščine, da se prav organizira in uporablja kmečki kredit itd. Kakor je iz dosegaj povedanega razvidno, združuje belgijska kmečka zveza v svojem okviru vse kulturne in gospodarske panoge, ki zadevajo kmečki stan. Delo za kmeti ni razdrobljeno v posamezne kulturne ustanove posebej in gospodarske ustanove posebej. Zato je pa tudi enotno in vsled tega izredno uspešno. Prav značilna je v tem oziru podobnost z organizacijo nemškega drž. prehranjevalnega stana, ki tudi združuje v sebi vse delo za dvig kmečkega človeka, bistvena razlika je seveda v tem, da je v Belgiji organizacija popolnoma svobodna in prostovoljna, v Nemčiji pa prisilna.

Kako je pri nas

Delo in načrta naših kmetov.

Minul je za letos čas, ko imajo navadno vsa količka delovna društva po podeželju naše lepe Slovenije svoja zborovanja.

Kdor je opazoval taka zborovanja v mali gorati župniji Šmihel nad Mozirjem, ki je organizirana po številnih organizacijah, je moral ugotoviti, da so ta zborovanja vodili izrečno le kmečki ljudje. Tudi je bilo videti na zborovanjih vedno iste ljudi in mnogokrat tudi iste odbornike, četudi so društva, izobrazbena, strokovna in stanovska. Iz poročil odbornikov je bilo razvidno, da so vsa ta društva v minulem poslovnem letu zadoštila svojemu namenu.

Prvo je zborovalo »Katoliško prosvetno društvo«, katero je s prvotnim naslovom živilarilo celo ob času razpustitve prosvetnih zvez in krog katerega so znani DNS arji skakali kot mačka krog vrele kafe. Vendar pa je večina članov takoj po oživetju »Prosvetne zveze« spremenila njegov naslov, nakar je šele društvo moglo zadoštili v polni meri svojemu namenu. Gosp. prof. Hanželič iz Celja je na tem zborovanju v lepem govoru razjasnil pomen prave katoliške prosvete med narodo, katerega je marljivo poslušalo veliko številno članov in nečlanov.

»Kaj dirjača! — sama nisi dirjača vredna!« se razvema prof. »Hitro otroka sem ali pa naščuvam pse nate!«

»Tako? Nisem dirjača vredna?« odgovori žena s porogljivim smehljajem. »No, saj se bo videlo, koliko vaše dedščine je dirjača vredno; a te vinarje ohranite zase!« S temi besedami vrže grofu one tri male bakrene novce nazaj, in tako dobro jih je starka vrgla, da so vsi trije padli naravnost v malo usnjato mošnjo, ki jo je grof še držal v roki.

Strmeč spriče te čudovite spretnosti ni mogel grof nekaj minut spraviti nobene besede iz sebe, naposled pa je prešlo njegovo strmenje v divji srd. Zgrabil je za puško, napel petelin in pomeril na stanko. Le-ta pa je čisto mirno božala in poljubovala malega grofa, ki ga je država tako pred seboj, da bi ga bila morala krogla najprej zadeti. »Dober, pobožen deček si,« je dejala, »le tako ostani in ne bo se ti slabo godilo.« Nato ga spusti na tla in požuga grofu s prstom: »Strmolar, Strmolar, dirjača mi še ostanete dolžni,« zakliče in odkreva se menceš se za grofove psolve, ob palici v gozd. Konrad, oproda, pa stopi tresoč se a konja, dvigne gospodiča v sedlo, se zevihiti za njim na konja in odjezdi za svojim gospodom gori v grad.

To je bilo prvič in zadnjič, da je hudo vreme s Strmola vzelo sinka s seboj, da jezdi z njim na sprehod; ker je namreč jokal in vpil, ko sta začela konja teči, ga je inel za mehkužnega mladiča, iz katerega ne bo nikoli dosti prida. Gledej ga je neprijazno, in kadar se je deček, ki je očeta srčno ljubil, nežno in zaupljivo naslonil na njegova kolena, mu je mignil, naj odide, in zaklical: »Ze vem! Neumnost!« Gospa Hedvika je vse sitne muhe svojega moža rada

Tudi skupščine podružnice SVD se je udeležilo lepo številno članov. Skrbela je, kot že več let, za napredek sadjarstva z tem, da je prirajala predavanja, nabavila novo škropilnico in nabavljala vse potrebno svojim članom.

Na zborovanju krajevne JRZ se je med drugim sklenilo, da naj vodstvo stranke apelira na merodajnih mestih, da se začne graditi šimprej cesta Mozirje—Šmihel, ki je ena najpotrebnejših daleč naokoli. Kraj je dobesečno odrezan od vsakega prometa in radilnega prebivalstva ne more priti do denarja, ker je les ravno vsled slabih cest daleč pod ceno. Zgraditev dobre ceste v te kraje je najbolj pereče vprašanje te okolice. Občina sedanjih cest s svojo davčno močjo ne more popravljati.

Posebno obiskan in zanimiv pa je bil občni zbor »Krajevne kmečke zveze«. Predsednik Jošt je v svojem govoru lepo objasnili pomen kmečke zveze pri nas, in delovanje enakih organizacij v drugih državah, ker so danes vsled tega na višji stopinji kulture, ker so organizirali kmečki stan in s tem postavili temelj drugih stanov in države.

Sklenilo se je glede prodaje živine predlagati glavnemu odboru sledeče:

V vsakem okraju naj bi bil vsak drug mesec sejem za glavno živino. Tako bi bilo letno šest sejmov v vsakem okraju. Kupci iz inozemstva bi potem točno vedeli kam iti po živino ta in ta mesec. Kmet bi pa tudi točno vedel, da bi imel ravno do tega dne žival pripravljeno in bi jo vesel goal na sejem, ker bi pri tem odpadli prekupci, ki kmetu opebarijo. Omenjene seje naj bi okrajno glavarstvo razglasilo po občinah. Na ta način bi se prekupec odstranil, in kmet bi se rešil brezvestnih oderuhov. Ker pa ni nikogar, ki bi to organiziral, naj bi to akcijo prevzela »Kmečka

Raka pri Krškem Vloga, s katero nas nad vse potrebe »obaspava« april, močno ovira delo. Bo pa pomogla sv. Jurju do zelenega plačca. Kdo ga ne bi bil vesel? Pomladnim jutrom naše dežele s cvetjem in žgolenjem ptic, ne more tekmovali mesto s vsem svojim bliščem in bogastvom. — S potrpljenjem, pravijo, se daleč pride. Pa smo tudi mi le pričakali novega g. kaplana Franca Miheliča iz Ribnice. Naj bi Nebo rosilo bogat blagoslov na njegovo delo! — Pred poročni oltar stopa France Jerak iz Gmajno z nevesto Alojzijo Soln iz Cirja. Vstrajnemu članu cerkvenega pevskega zbora želimo v novem stanu obilo sreče!

Kmetje!

Vaša stanovska organizacija je Kmečka zveza!

zveza v Ljubljani. Cena goveje živine je kljub sedanjemu zvišanju še vedno veliko prenizka.

Enako je tudi pri lesu:

V naših krajih (v višjih legah) je les celo 15 do 20 Din za kub. meter. Koliko zasluži trgovec, ko les kupi in potem proda splav n. pr. v Zagrebu ali kje drugje, naj pokaže za naš kraj merodajen račun. Mišljeno je vse za kub. meter:

Les v gozdu (na štoru) 20 Din, stroški za sekanje 10 Din, spravljjanje k cesti 12 Din, vožnja k žagi (po slabih cestah) 30 Din, plačilo žagarju 15 Din, obraba žage 5 Din, na račun odpadkov 25 Din, vezanje splava 8 Din, splavarstvo 45 Din, zavarovanje delavcev 14 Din. Skupaj stroškov 184 Din.

Morda so kje drugje stroški vsled boljše cene nižji, vendar to ne izpremeni dejstva, da prekupec pri nas zasluži, ako je prodal les že kje v Slavoniji po 280—300 Din kub. meter še vedno 80 do 100 Din pri kub. metru. Kmet torej dobi za svoj les 30 Din, trgovec pa 80—100 Din in te več. Ni čuda torej, da so nastale poseke, ki kažejo svoje žalostno lice. Kmet namreč mora les prodati, da ima vsaj za najpotrebnejše. Gotovo pa je, da kmeti večinoma ni sam kriv, da mora sekati les, to je razvidno že iz tega, ker so bili pred vojno posod krasni gospodarji. Šele po vojni je kriza in pa nepačno usmerjeno gospodarstvo bivših režimov, spravilo gozdove in kmeti na rob propada. Pri tej priliki so naši kmetje sklenili, da bo vsak les sam meril, ker so bili tudi od tega večkrat izkoriščani od odurožkih trgovcev. Trgovec v trgovini vedno blago meri in tehtna sam. Z isto pravico se tega tudi kmetje bojeje poslužiti, da se vsaj to, kar prodajo tako sramotni ceni, ne bi še zmanjšalo. V mnogih slučajih mora kmet poleg vseh obveznih plačil kupovati še živeč, zlaži in slabih letinah. Vsevprek ga tirjajo za neplačane račune, pri tem pa ga niti oblasti, niti zavodi, niti kapitalisti ne porabijo opominjati, naj varčuje! Prišli smo tako daleč, da nimamo kje varčevati. Spodobiti pa se, mislim, tudi kmetu, ki nepozna osemurnega delavnika temveč 12—16 urnega, da bi trikrat na dan jedel.

Iz gornjega je razvidno, da ima kmečko ljudstvo pri nas voljo in smisel za skupno delo. Želite

prenesla, toda to neprijazno vedenje proti nedolžnemu otroku jo je globoko žalilo. Zbolela je večkrat iz strahu, kadar je čemerni grof malčka zaradi kakega majhnega pogrška trdo kaznoval in je nazadnje umrla v najboljših letih, objokovana od grajske družine in vse okolice, najbrideke pa od svojega sina.

Odtlej se je grof malčku le še bolj odtujil: dal ga je njegovi dojilji in grajskemu kaplanu v vzgojo in se ni mnogo brigal zanj, zasti ko se je kmalu nato zopet poročil z bogato gospodično, ki mu je čez leto dni podarila dvojčke, dva mlada grofiča.

Kuno je najrajši zahajal k stari ženi, ki mu je bila nekoč življenej rešila. Vedno mu je pripovedovala mnogo o njegovi pokojni materi in koliko dobrega ji je rajna izkazala. Hlapeci in dekle so ga pogosto svarili, naj ne hodi toliko k Poljančevki, tako je bilo ime starki, ker je prava pravcata čarovnica; toda deček so ni bal, ker ga je bil grajski kaplan poučil, da ni čarovnic in da je izmišljena bajka, da znajo neke ženske čarati in na burkljah jezdit skozi zrak na Klek. Sicer je videl pri Poljančevki vsakovrstne reči, ki jih ni mogel razumeti; umetnije s tremi vinarji, ki jih je njegovemu očetu tako spretno vrgla v mošnjo, se je še prav dobro spominjal, znala je tudi pripravljati vsakovrstna umetna mazila in kapljice, s katerimi je zdravila ljudi in živino, ni pa bilo resnično, kar se ji je oponašalo, da ima vremensko ponov in kadar jo obesi nad ogenj, nastane strašna nevihta z bilskom in gromom. Učila je malega grofa vsakovrstne reči, ki so mu bile koristne, na primer mnogoter sredstva za bolne konje, pijačo proti pasji steklini, vado za ribe in še mnogo drugega koristnega. Poljančevka je bila kmalu tudi njegova edina družba, kajti dojilja mu je umrla in mačeha se ni brigala zanj.

le njih tajne zbirke, ki bodo pa težko komu na vplod. Končno je prišla tudi ura zanje. Države so jim začele etopati na prste, večinoma s političnega, deloma tudi z verskega stališča. Najprej jih je Mussolini pritiskal ob steno, ker ni hotel imeti nikakega nevidnega gospodarja nad seboj. Šledila je boljševiška Rusija, kar se na prvi pogled malo čudno zdi. Ona vidi v njih pač le političnega sovražnika. V boju proti Cerkvii so si bratje. Zadnje čase pa sta jim hiterjanska Nemčija in katoliška Portugalska, vsaka s svojega stališča, temeljito zavili vrat. Gil Roblesova Španija komaj čaka, da pomete z njimi. Tudi njih osrednja trdnjava v Franciji se je ob priliki znanega Stavinskyjevega škandala zamajala, zopet umirila. Dokler ta ne pade, o kakem smrt-nem udaru po njih seveda ne more biti govora. Tam okrog njih matice »Velikega Orienta« se zdaj zbirajo njegovi najvišji poglavarji vsega sveta in enujejo načrte, kako bi si izgubljene posejtanke zopet osvojili. Upamo pa, da se oduki tej trdnjavi šteti dnevi.

Je, da bi to delo podprle oblasti z vsemi močmi, da tako dosežejo naše organizacije zaščiti cel in s tem pomagajo kmetu do izboljšanja iz obupnega položaja. S tem bi pritegnili tudi one, ki po raznih razmeranjih pri organizacijah, ki so jih upropastili naši nasprotniki in pa v sled pomanskajna izobrazbe oboje sedelovati.

Poslujemo tudi ostale krajevne kmečke zveze, da javno povedo svoja mnenja. Več ljudi več ve. Tako bomo drug drugega učili, kako nam je živeti v slaki naših dni.

Iz pisarne Kmečke zveze

Občni zbori. V nedeljo, dne 25. aprila bodo redni občni zbori sledočih krajevnih kmečkih zvez: St. Janž pri Velenju po prvi sv. maši. — St. Ilj pri Velenju ob 2. — Brezovica pri Ljubljani ob 8. — Glari trg pri Raketu ob 8. — Horjul ob 8. — Metlika ob 9. — St. Jošt nad Vrhniko ob 8. — Rudnik ob pol 5. — Sela pri Kamniku ob 11. — Zgornji Tabinj ob 11. — Šmartno pod Šmartno goro ob pol 8. — Ptuj ob pol 8. — Ziri po prvi sv. maši. — Šiša-Samberk ob 7. — Na te občne zbori bo glavni odbor poslal svoje zastopnike, v kolikor bo pač mogel. Obvestil je pravočasno vse edince glede tega.

Šmartno pod Šmartno goro. Krajevna kmečka zveza v Šmartnem pod Šmartno goro ima v nedeljo, dne 25. aprila ob pol 8 zjutraj svoj redni občni zbor. Vrki se v društveni dvorani. Vsi člani, kakor tudi prijatelji naše organizacije so iskreno vabljeni, zlasti tudi kmečka mladina in kmečko žensstvo. Tudi teh dveh je organizacija Kmečke zveze, zato pa se bodo takoj po občnem zboru tudi osnovali ožeki, v katerih jim bo omogočeno delovanje. Na občnem zboru bo govoril g. Peš kot zastopnik glavnega odbora in voditelj Mladinske kmečke zveze.

Metlika. V nedeljo, dne 25. aprila ima Krajevna kmečka zveza v Metliki svoj prvi letni občni zbor, ki bo v dvorani hranilnice in posojilnice ob 8 dopoldne. V imenu glavnega odbora bo podal poročilo o doedanjem delu in razvoju naše organizacije njegov zastopnik. Vabimo vse člane, da se občnega zbora v polnem številu udeležijo, vabimo pa tudi prijatelje kmečkoga stana, da pridejo pogledati naše delo, ki ga usmerjamo za bojišo bodočnosti kmečkoga stana.

Ziri. Občni zbor Kmečke zveze bo v nedeljo, 25. aprila po prvi maši v dvorani novega župnišča. Zaposlili smo tudi za govarnika. Kmetje, pridite vsil! Naj ne bo nobenega, ki ne bi bil organiziran v Kmečki zvezi.

DOBRO ČTIVO

Trgovina z lesom se bo sedaj, kakor vsa znamenja kažejo, premaknila iz mrtve točke. Zato priporočamo vsem kupcem in prodajalcem lesa naše preizkušene Kubične računice, brez katerih ni mogoče zanesljivega računa. V zalogi imamo Kubične računice za okrogel, rezan in tesan les. Navaja se kubične mera za vsako število hlodov in tramov (pri hlodih v kubičnih metrih, pri tramih v metrih in kub. čevljih). Sestavlja Mirko Logar. Cena vezani Din 45.—. Dalje: Kubična računica za okrogel les (posebej v knjižici) Din 20.— in še posebej Kubična računica za rezan in tesan les, cena Din 30.—. Dalje imamo posebno Kubično računico za remeljne, polnorale, morale, madričarje, tavoletne, testone, žagance (deske) in plohe (v kubičnih metrih izračunano). Vezano Din 45.—. Knjižice je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Veem onim, ki kaj prodajajo, ali pa kupujejo, pa sami z glave sli drugače ne morejo takoj računati koliko zneske prodana ali kupljena stvar, pa priporočamo knjižico: **Rečunar v kronski ali dinarski (v lirah) veljavni.** Cena Din 15.—. Dobi se istotako v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

d »Bači, bači, morje adrijansko...« Vsi bregovi so oživel, rožmarin je zadehtel in oljke so ozelenele, zvon na Trsatu pa zvoni in vabi na najlepše majniško romanje k Mariji na Trsat, združeno s izletom na prekrasni otok Rab (nad 5 ur vožnje po morju v eno smer) o binškoštih. Kdo bo ostal doma, ko se vna Slovenija privlači na to prelepo romanje? Še danes spoprčite po dopisnici svoj naslov upravi »Po božjem svetu«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17, da vam pošlje brezplačna podrobna pojasnila.

UZNIKOV
 KIZMO
 ZASTONJ
 UZNIKOV

DROBTINE

Koristno zehanje. Kdor se kakorkoli prehladi in zasluži, ima poleg mnogih neučinkovitih zdravil še razpolago tudi zelo preprosto in ceno sredstvo za odpravo katarja. Krepko zehanje, ki se da doseči tudi umetno, povzroči s tem, da muskulatura ust in grla močno pretene, iztisneje sluze, tako da se dihalni organi osvobodijo sluzavosti, ki jih ovira pri dihanju. Približno enak učinek dosežemo tudi z močnim zveženjem na levi in desni strani ust.

Turska iznajdba proti strupenim plinom. Iz Carigrada poročajo, da je izumil postajni načelnik iz Keč Burle, ki se v prostem času bavi z raznimi konstrukcijami, posebno blago, ki ne prepušča nobenega strupenega plina. Izumitelj je razkazoval svojo iznajdbo pred tehničnimi strokovjaki. Pokusni so pokazali, da tako blago najmanj tri dni

vdrži naval strupenih plinov. Izumitelj, Halli Hamdy bej izjavlja, da bo dal iznajdbo patentirati ter izročil ves dobiček, ki bi vrglo izdelovanje novega izuma, turskemu Rdečemu polumesecu.

Nečaj, kar ne veče vsi: da so neznanj tatovi odnesli krilo oltarja v gentški katedrali, umetnino starega slikarskega mojstra van Eycka; da prodajajo v londonskih drogerijah in trgovinah za lepotičje dišave brez steklenic, ker se je izkazalo, da so parfumi sicer ljudem predragi.

Podkve prikajajo iz mode? Seve zaenkrat šele v Afriki. Poljska južnoafriške Zveze je namreč uvedla novost, da svojim konjem ne pribija več podkve na kopita, marveč jih obuva z gumijastimi čevlji. Baje so konji z gumijastimi čevlji bolj odporni lažje tečejo in z lahkoto vozijo težje tovore. Prvi uspehi z gumijastimi čevlji so bili povod, da se je novost kmalu udomačila na južnoafriških tleh. Menda pa so tla za kovinske podkve posebno neprimerna.

Ubogi Rockefeller! Petrolejski magnat Rockefeller v Ameriki je star že 97 let, pa se še za marsikaj zanima. Tako rad prebira njujorske »Times«. Da bi mu prihranili vznemirjenja, se je uprava lista po nasvetu zdravnikov odločila, da bo zanj izdajala posebno število brez poročil o nevarnosti nove vojne, gospodarskem zastoj, brezposelnosti. Rockefellerjev izvod priobčuje same pomirljive novice, da se po svetu širi blagostanje, da so ljudje angeli in zemlja raj. Starček-bogataš se kot otrok veseli velikega napredka in ves srečen in zadovoljen zadremlje.

Potopljeno zlato pripada na dan. Južnoafriška družba za dvigovanje zakladov je sklenila s vlado Južne Afrike pogodbo, ki ji daje edino pravico na iskanje pred stoletji potopljenih ladij v Tafelskem zalivu, ker leži na morskem dnu 400 ladij. Zlato, ki je v teh ladjah na morskem dnu, cenijo ne 20 milijonov frankov vrednosti. Potopljene ladje so bile večinoma lasti Vzhodnoindijske družbe.

Občni zbor

Kmetiske posojilnice ljubljanske okolice, registrirane zadrage z neomejeno zavzeto v Ljubljani.

Dne 10. t. m. se je vrnil občni zbor Kmetiske posojilnice ob obilni udeležbi zadrugnikov. Občni zbor je potekel mirno ter sta bili sprejeti z ogromno večino glasov bilanci za leto 1934 in 1935 ter izvoljena nova uprava. Obe bilanci, ki sta aktivni, in pa novo izvoljena uprava, v kateri se nahajajo razni ugledni gospodarstveniki, dokazujejo, da je ta stari ugledni slovenski denarni zavod, ki je tudi moral enako kot mnogo večjih denarnih zavodov zprostiti za zakonito zaščito, na najboljši poti v normalne razmere.

Bilanca za leto 1935 izkazuje 100.000.000 Din vlog, ki so poleg gotovine krite še s posojili in drugimi terjatvami, nepremičninami itd.

Podlpa. Na Markovo nedeljo bodo Zaplaninci ob 3 popoldne igrali igro: »Izpod Golice«. Vabljeni!

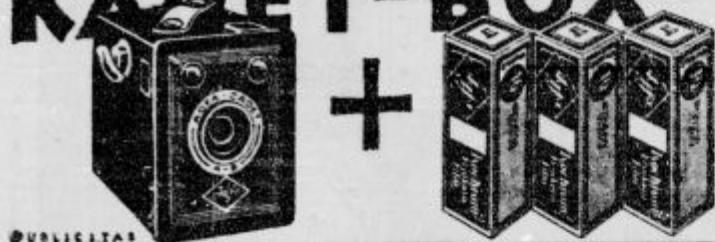
Smokve za žganjekuho

zopet dospelo v večji množini. Cena zelo ugodna.

M. Stele & I. Pielick, Ljubljana, Pogačarjev trg (v skrajni)

KADET-BOX

Naša velika spomladanska akcija traja samo kratek čas!

= din 99.-

Izkoristite priliko!

Ta praktičen KADET-BOX fotoaparati obsema s 3 ISOCHROM filmi, dobite pri vsakem foto-trgovcu.

Modro galico za škropljenje vinogradov

dobavljajo iz domačih tovarn in daje tudi vsa pojasnila glede plačilnih olajšav

Gospodarska zveza, Ljubljana, Tyrševa cesta

Zdravniška konkurenca. »Kaj 1000 din vam je račun za amputiranje roke?« »Da, gospod doktor.« »Za ta denar, dragi moj, bi vam jaz odrezal roke in noge.«

Bančni kom. zavod, Maribor. Vam vsotni vsoge raznih deseterih zvezov za odgovor Din 5 — znak

Najbolj nevarne za ladje na morju niso ledene plošče, ampak razbite ladje, ki jih ženejo valovi.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebitve ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslovo oziroma obrtniki pomočnikov ali vsajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Najlepše obleke

dobre kvalitete boste nakupili za pomlad v največji izbiri pri Preskerju, Sv. Petra c. 14

Gotove, betri! Pridite za sv. birmo po slačice v Ljubljano k Dolecu, Wolfova ulica 10.

Kubano maslo kupujem. — J. Menart, trgovec, Domžale.

Posestvo z eno večjo in eno manjšo hišo ter sadovnjakom se proda. Primerno posestvo za kakšnega rudarja, ker je v neposredni bližini premogetovnik, ali v pokojnjem, ker je na lepem mirnem kraju — Trnov briv št. 46, p. Sv. Jedert nad Laškim.

Čebelo prodam

7 kranjčev. — Andrej Jenko, Trata št. 2, pošta Gorenja vas nad Škofjo Loko.

Kolesa skoraj nova, prvovrstnih znamk, ter šivalni stroji v veliki izbiri po zmerno niskih cenah na prodajalnici pri tvrdki »Promet«, Ljubljana — nasproti križanske cerkve.

Klepa in dekle

sprejemam za vsa kmetička dela. Zg. Šiška 7.

Hiša z gospodarskim poslopjem in nekaj zemlje je na prodaj, event. tudi na hranilno knjižico v Lancovem pri Radovljici. Vprašati pri Gospodarski zvezi v Ljubljani.

Gostilna in trgovina

v Karlovcih št. 2 (Velike Laške) se odda v zakup od 1. julija 1937 naprej. Reflektanti naj se obrtajo na graščino Ortenek.

Fanta 12—15 let stara, sprejemam za pastirja, Slape 34, Dev. Mar. v Polju.

Več različnih vozov poceni prodam. Kuhar Franc, kovač, Dol pri Ljubljani.

Prodajam 4 panje

Znideriče in 6 panjev kranjčev, v dobrem stanju in z mladimi matičami ter po ugodni ceni. Ponudbe: Anton Andreuš, Gorenja Dobrova 21, p. Gorenja vas

Blitje dekle sprejemam za vsa hišna in poljska dela na malo kmetijo. Koših, Suica p. Dobrova pri Ljubljani.

Gospodinja za na kmetijo sprejemam. Ponudbe na upravo Domoljuba pod »25—40« št. 5979.

Dekle vajeno kmetičkih del, sprejemam. Pržan 4, št. Vid nad Ljubljano.

Služkinjo pridno in pošteno išče manjša družina na Gorenjskem. Ponudbe na Medič, Trdinova ul. 8, Ljubljana.

Kovaškega pomočnika za orodje sprejemam. — Miha Lotar, Srednje Gornje, p. št. Vid nad Ljubljano.

Volнено blago in svila za birmo

za ženske obleke in birmanke v vseh najmodernejših barvah po zelo niskih cenah pri:

F. I. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra c. 29

tako n. pr.:
Krepdekini, barvasti in beli od Din 16 — naprej
Pralna svila, bela in barvasta " " 12 — "
Volнено blago v vseh modnih barvah " " 25 — "
Volнено blago, dvojna širina " " 35 — "
kakor tudi vse vrste pralno blago za vsakdanje obleke in predpasnike, belo in barvasto blago za perilo, svilene rute in šerpe, kombineže, nogavice, torbice, slajčrčke in venčke itd.

Na zalogi tudi lepo sirnaste obleke za trgovčevine. Na vsakih 100 Din dobite lep robček zastoni.

Poceni! Poceni!

Holandske cvetlične čebulice

Ker si želimo zvez z ljubitelji cvetic v Jugoslaviji, oddamo za reklamo paket cvetličnih čebulic zelo poceni. Paket vsebuje: 10 polnih begonij, 15 gladiol, 25 azemon, 25 zlatic, 25 monbreccij, 25 azaliddepi, 5 calistagja cvetik in 2 hij, skupaj 132 kosov le za 65 Din. Pošljemo naravnost na dom po dospelosti zneska prosto poštine, carine in zavojnine. Gornj znesek lahko pošljete v 20 poštah bonih (mednarodne poštinske zveze), ki jih dobite na domačem poštneem uradu. Kot posebno reklamo preime vsak naročnik zastoni večbarvno sliko holandskih cvetličnih polj v velikosti 90/140.

Prima blago garantirano!
Broekhof & Guldmond
Roos 32, Haarlem, Holland

V kubičnem centimetru mleka je po kakovosti dva in pol do 11 milijonov najdrobnejših kapljic maščobe.

Svilo, damsko volнено blago za obleke in plašče, cefir za srake, krep, popelin in delan v veliki izbiri nudi ugodno

Oblačilnica za Slovenijo

Ljubljana, Tyrševa 29 (Niša Gospodarske zveze)
Črno in temnomodro blago, svilo, barhent in delan nudimo do preklca na hranilno knjižico članic Združne zveze, Ljubljana.

Avstralski črnc ovoha avstralsko čebelo, ki je komaj tolikšna kakor naša muha, na šestnajst metrov daleč.

Malo kmetijo na Gorenjskem, 1/2 ure od Jezelnice, prodam. Redi se dve kravi. Ponudbe na Domoljuba pod »Lep sadovnjak št. 6290

Pošten fant dobi službo kot pomočnik pri cerkvi. Nastop takoj. Ponudbe na upravo Domoljuba pod št. 6291.

Se tam ne bo prost. — Zena zmerja moža: Le počakaj, hudoča, še v pekel boš prišel! — O Marija, — vzdihne mož, — torej se te še tam ne bom znebil?

Kolesa prvovrstna in Socha-motorji najceneje pri **RENEK OSKAR**, Dolenjska cesta št. 5 — Ljubljana.

za spomladanska zdravljenje

ZDRAVILNI ČAJ PLANINKA

Reg. št. 207/37.

»Domoljube« stane 35 Din za celo leto, za inozemstvo 46 Din. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, interate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunavajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96. — Izdajatelj: Dr. Gregorij Pečjač. — Urednik: Jože Količek. — Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč